

בכל משבתיכם: ס' וספרתם לכם
ממחרת השבת מיום הביאת את

טו ותמנון ק'כון מבחר יומא שבא
מיום איתואיכון ית עומרא

לקט בהיר

רש"י

כרמל כלומר מיד אחר הקצירה נאכל כמות שהוא בלי נישול
ואפי"ה, ויש שאופין אותו קצת על האור שהאור ממתקו
ויותר ערב לחיך, וזה נקרא קלוי או קליות מחמת שגשרף,
והוא לשון ארמי מלשון תול"ל מקלי קלי להו לאיסורא, וכן
אמר הכתוב קלוי בלש, ויש שאופין ושורפין אותו כל כך
שתחייבש ונטמן ועשין ממנו לחם ומזונות, ואמר הכתוב
שכן כרמל ובין קלוי ובין לחם לא תאכלו קודם העומר מן התבואה חדשה: (ב) דהיינו י"ד שנים אחר בואם לארץ, ופי'
בכל מושבותיכם לפי"ז בכל ישיבותיכם כשתחיישנו במקומכם לגמרי: (א) נחפרש לעיל בפסוק י"א:

בכל משבתיכם. נחלקו בו חכמי ישראל, יש שנמדו
מכאן שהחדש נובג בחולצה לארץ (ת"כ - קידושק ל"ג), ויש
אומרים לא זה חלצה ללמד שלא נלעוו על החדש חלצה
לאחר ירושה וישיבה* משכבשו* וחלקו (קידושק סג):
(טו) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב* (מנחות
שינוי נוסחאות - משכבשו וחלקו)

אור החיים

שפירשתי בפרשה צ"ל (ו"ג מ"ג), והמועיל לפסוח
המשמית על צהיכס"י, וכאן אמר כי פסח דורות
יעשוהו לה' לשם ה' בגם שאין בו אחד משתיבה:
טו. וספרתם לכם וגו'. אומרו לכס"י לאד
שינו ה' לספור שבע שבועות,
ואמרו ז"ל (זוהר ח"ג ל"ז) כי לאד שהיו בטומאה
מזרים ורצה ה' להזדווג לאומה זו דן זה כמשפט
נדה שדינה לספור ז' נקיים, וזוה שסיספרו ז'
שבועות ואז יהיו מוכשרים להכניסם כלה לחופה,
והגם כי שם ז' ימים וכאן ז' שבועות, לאד הפלגת
הטומאה, וגם היותה בכללות ישראל שיער החמים
דעים כי כן משפטם, ועיין מה שפרשתי בפסוק
(יתרו י"ט א') בחדש השלישי ללאת וגו', והוא
מאמר הכתוב כאן וספרתם לכם פי' סיבת ספירה
זו הוא לסיבתכם לטברתכם שזולת זה תיכף היה
ה' נותן לכם התורה, ולדרך זה ידוויק על נכון טעם
ממחרת השבת ולא מיום השבת עלמנו, כי כן משפט
הספירה שיהיו כל הימים שלימים, ולד שיום ט"ז

בניסן שהוא יום השבת האמור כאן מקלח היום
היו עדיין צארץ מזרים* לזה ינו ה' לספור
ממחרת, והגם כי זה היה בפסח מזרים*,
כמשפט הזה יעשה באתו פרק עלמו מידי שנה
בשנה, כי כמו כן יעשה בסוד ה"י* כידוע לידועי
חן. וכפי הפשט לזכרון הטובר ביום השבת לזכרון
כי ששה ימים (שמות ל"א י"ז) והמשכיל יצין*.
ועיין מה שפרשתי בפרשה בראשית בפסוק (ב' א')
ויכל אלהים ביום השביעי, ובדרך רמז רמז באומרו
וספרתם על דרך אומרים ז"ל כי נשמות עם בני
ישראל הם צבחינה הלוותה, ובאמצעות החלואי
הנפש ועומאה החיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם,
וארז"ל (ויק"ר ל"ב) כי הלוותה סנפרינון היו. לזה
אמר וספרתם לכם פירוש באמצעות מנין זה אתם
מאירים כסנפרינון את עלמיכס"י:

אור בהיר

דוקא בלילה. (קג) פי' כדי ליתן מדמו על המזוזות. (קד) לא כמו שאמר שנת הוא לה', פסח לה', חג המנוח לה'
וכו'. (קה) פי' בטומאה. (קו) אכל לדורות שאין טומאה מזרים למה לא נספור מיום ט"ז. (קז) שכל שנה באותו זמן
נחשור טהרתם של יוצאי מצרים ומעמד הנבחר יום קבלת התורה. (קח) לא זכיתי להצין זאת, וראיתי שרואים להגיה כיום השבת,
ור"ל כמו השבת היא זכר לשעבר שבו שנת ה' וכו' כ"כ הספירה זכר לשעבר, ודוקא אחר השבת ע"כ, ולא הנאני פירוש זה בשום אופן,
ראשית למה בחר למשל דוקא את השבת הלא כמה וכמה מנות שטעמם זכר על שעבר, מזה, מרור, סוכה וכו' וכו', שנית שאמר
והמשכיל יצין, מה זה השכלה גדולה שצריך לדבר זה, והשלישית שגמר אומר ועיין בפי' ויכל וגו', ושם לא מצאתי רמז לדבר זה. ואפשר
שטעות הדפוס יש כאן, ומצאתי והמשכיל עד חיצת השביעי צריך להיות אחר חיצת לידועי חן, ולא נכון כי שם נאמר בדברינו שכל שנת
נחשור הנריאה. (קט) ויחזור להיות צבחינה הלוותה. (ק) ק"ל למה ב' סימנים, ואח"ל שממחרת השבת אינו מסויים, למה

ממחרת השבת מיום הביאת את
ממחרת השבת. ממחרת יום טוב* (מנחות
שינוי נוסחאות - משכבשו וחלקו)

דארמותא שב
יהוין (ג"א) תה
שבועתא שבי
יומין ותקרב
קדם י"ז י"ג
קחם ארמותא
תרין עשרונין
ותאפין בב

ס"ה: תמימו
מצערב, שאם ל
(טו) השבת
שביעה: עד
תספרו. ולא
יום (סג - סג)
חדשה לה'. צ
אני זכו* מדר
השבת השביעי
מסורס הוא:
הראשונה שהו
מנחת העומר,
מן השעורים*
ולא מחולצה לה
חרומה המורכ
החדשה האמור
המנחות*, אף
לא תקרב מן ה
שינוי נוסחאות - תקריבו
ואומר אני וכו', וז
מדברי רש"י, שא
ומציאו, ואח"כ מו
למדו זאת מג"ש ל
ובשתי הלחם כתיו
החדש קודם שתי
לקמן בפסוק כ' וז
ולשם בכורים שאו
קראה בכורים, וה
בכורים לקצירה ול

עֲמַר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שַׁבְּתוֹת תְּמִימֹת
 תְּהִי־יָנָה: מו עד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת
 הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ תַמְשִׁים יוֹם
 וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:
 ממוֹשְׁבֵיכֶם תָּבִיאוּ | לֶחֶם
 תְּנוּפָה שְׁתֵּים שָׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת
 תְּהִי־יָנָה חֶמֶץ תֹּאפִינָה בְּכוּרִים לַיהוָה:

דאָרמוֹתָא שִׁבְעָא שְׁבוּעִין שְׁלָמִין
 יְהוֹן (נ"א תְּהוֹן): מו עד מִמָּחֳרַת
 שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִתָא תַמְנוֹן חֲמִשִּׁין
 יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא
 קָדָם יוֹ: ממוֹתְכֵיכוֹן תִּתְּחוּן
 לֶחֶם אֲרָמוֹתָא תְּרִתִּין (גְּרִיצוֹן)
 תְּרוּן עֶשְׂרוֹנִין סֶלֶתָא יְהוֹן חֲמִיעַ
 יתֹאפִין בְּכוּרִין קָדָם יוֹ:

לקט בהיר

רש"י

כב) ר"ל חִיבָה "השבת" זה אין פירושו יו"ט כמו ממחרת
 השבת דלעיל, ששם תרגמו אונקלוס מנחת יומא עבא, וזה
 פירושו שצו כלומר ז' ימים שהוא שצו אחד נקרא גם כן
 שבת, כמו שבע שבתות תמימות הדינה, וכמו שנאמר בפ'
 ראה שבעה שבעות תספר לך, והוא מ"ט יום, אבל ז'
 פעמים שבת בראשית אין בכללו רק מ"ג יום, ומה שכתב
 הש"ס מ"ב יום טעות מדפיס הוא: כג) פי' יום
 החמשים עלמו אינו בפסירה רק עד החמשים, שהרי בפירושו
 אמר קרא שבע שבתות תמימות, והוא רק מ"ט יום: כד)
 רצונו לומר חִיבָה תספרו נקשר למעלה, וחִיבָה חמשים יום
 נקשרו למטה, שהספירה חיה עד אחר שצו השביעית,
 והקרבנות מנחה חדשה יהיה ציוס החמשים, ומקרא מסורס
 הוא, וביושר נרין להיות יום חמשים והקרבנות, גם יותר
 מוכן אם תתן אות ב"ת על חִיבָה יום וכמו שעשה רבינו
 (רא"ם), ואחר כל זאת קשה להעמיס זאת בפשט הכתוב
 שהרי האתנחתא שעל חִיבָה יום מגיד הפך זה, ועוד שלדרך
 זה הראשון חוץ מן הסירוס וחזן מספרון אות ב"ת יש ג"כ
 מסרון וא"ו, שראוי היה לומר עד ממחרת השבת השביעית
 תספרו וביום חמשים והקרבנות, לזה גמר אומר רבינו
 ואומר אני וכו', ונקלטה ספרים חסר כל זאת מרש"י, דהיינו מן ואומר אני עד סוף המאמר, ובאמת דברים מוכיחים שאין זו
 מדברי רש"י, שאם נראה לו דרך הב' יותר א"כ למה לדרך הא', הלא אין בו שום חידוש, ואפשר שמדרש רבותינו ראה
 ומציאו, ואח"כ מציא דעת עלמו ע"פ פשוטו, וכן מוכח מלשונו (אם הגירסא שלפנינו נכון), וחסל על דאבדין: כה) רז"ל
 למדו זאת מג"ש אביב אביב, דכתיב אלל מנחת העומר בפ' ויקרא אביב קלוי באש, וכתיב (שמות ט' ל"א), כי השעורה אביב,
 ובשתי הלחם כתיב סלת ואין סלת אלא חטים, אבל שאר כל המנחות אפילו מן שעורים כגון מנחת סוטה אין מציאין מן
 החדש קודם שמי הלחם כלקמן: כו) ר"ל אין חנופה זו מה שהכנה או הבעלים מרימין אותה לששה קצוות, כי זאת נאמר
 לקמן בפסוק כ' והניף כהן וגו', וכאן המדובר קודם שצא לעזרה שנאמר תביאו לחם חנופה, אלא פירושו הפרשה לשם ה'
 ולשם בכורים שאומר עליו קודם שמציאו שיהיה מקודש לשתי הלחם (רא"ם): כז) אלא שלמעלה קורא אותה חדשה וכאן
 קראה בכורים, והיינו הן, שפ' חִיבָה בכורים חדשה וראשונה, וכאילו אמר ממשבתיכם תביאוה (רא"ם): כח) ר"ל אינה
 בכורים לקצירה ולהחיר את התבואה חדשה, שכבר הותר בפסח על ידי העומר, אלא למנחות הבאות בית ה' הוא בכורים,

ס"ב): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה
 מצטרף, שאם לא כן אינם תמימות (ה"כ - מנחת ס"ו):
 טו) השבת השביעית. כתרגומו שצוהא"כ
 שביעית: עד ממחרת השבת השביעית
 תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים וחשטה
 יום (סג - סד): המשים יום והקרבנות מנחה
 חדשה לה'. ציוס החמשים תקריבוכ* יד', ואומר
 אני זהו* מדרשו, אבל (לפי) פשוטו עד ממחרת
 השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא
 מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה
 הראשונה שהוצאה מן החדש, וה"ת הרי קרבה
 מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה
 מן השעורים (ה"כ - מנחת פ"ג): טז) ממושבותיכם.
 ולא מחולה לארץ (סג - סד): לחם תנופה. לחם
 תרומה המורס לשם גבוהי, חו היא המנחה
 החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל
 המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים,
 לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (ה"כ - מנחה

שינוי נוסחת: תקריב: ואני אומר זה

רבי ישמעאל פרק ששי מנחות

3

ד' א מר פ"ו מהלכות
מחירין ומוספין הל"ו
[כז]
יח ב מ"ט ע"ג הלכה כג
טו ט"ז ע"ג הלכה כג
טז ט"ז ע"ג הלכה כג
יז כ"ד ע"ג הלכה כג
יח כ"ד ע"ג הלכה כג
יט כ"ד ע"ג הלכה כג
כ כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"א כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ב כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ג כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ד כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ה כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ו כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ז כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ח כ"ד ע"ג הלכה כג
כ"ט כ"ד ע"ג הלכה כג
ל כ"ד ע"ג הלכה כג

כתוב אחר חומר שזה יצא חלבו מזה כסוף ערבי פסחים

וכי נאמר ממחרת וישבת שבתוך הפסח. תלמד שכנסת על פסח תחמיל
לימות: וכל השנה מלאה שבתות. וא"מ שנה ממש לא ודוק אזה
שנת אלה חלה י"ט [של פסח] הוא: מצוה שאי אתה יכול לאוכלה
שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה. שלמחר יקרב העומר ואל
תמחין עד לאחר השבת נמלאת
תורה אור

הררי הוא אומר הספור לך ספירה תלויה
בבית דין יצתה שבת בראשית יספירתה
בכל אדם רבי יוסי אומר ממחרת השבת
ממחרת יום טוב אהא אומר ממחרת יו"ט או
אינו אלא ממחרת שבת בראשית אמרה ובי
נאמר ממחרת השבת שבתוך הפסח וחלה
לא נאמר אלא ממחרת השבת דכל השנה
כולה מלאה שבתות צא וברוק איזו שבת
ועוד נאמרה שבת למצה ותאמרה שבת
למעלה [מה להלן רגל ותחלת רגל אף
כאן רגל ותחלת רגל רבי שמעון בן אלעזר
אומר כתוב אחד אומר ששה ימים תאכל
מצות וכתוב אחד אומר שבעת ימים מצות
תאכלו הא כיצד מצוה שאי אתה יכול לאוכלה
שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה
מין החדש מיום הביאכם הספור יכול יקצור
ויביא ואימתי שרצה יספור תלמוד לומר
מהלך הרימש בקמה תחל לספור אי מהלך
הרימש תחל לספור יכול יקצור ויספור ואימתי
שרצה יביא ת"ל מיום הביאכם אי מיום
הביאכם יכול יקצור ויספור ויביא ביום ת"ל
שבע שבתיה תמימות תהיינה אימתי אתה
מוציא שבע שבתיה תמימות בזמן שאתה
מתחיל לימנות מבערב יכול יקצור ויביא
ויספור בלילה ת"ל מיום הביאכם הא כיצד
קצירה *יספירה בלילה והבאה ביום אמר
רבא כולו אית להו פירכא בר [מתהררי
תנאי בתראי בין במתנתא קמייתא בין
במתנתא בתרייתא דלית להו פירכא אי
מדרבין ויזנבין וכוונא דלמא כדאביי דאמר אבוי
*מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי אי
מדברי אלעזר ורבי יהושע כמא דביום טוב
ראשון קאי דלמא ביו"ט אחרון קאי דרבי
ישמעאל ור' יהודה בן בתריא לית להו פירכא
אי מדברי יוסי בר' יהודה הוה אמינא דלמא
חמשין לבר דמהני שיהא אי מדר' יהודה
בן בתריא כמא דביו"ט ראשון קאי דלמא
ביו"ט אחרון קאי ר' יוסי נמי הוה ליה פירכא
והיינו דקאמר ועוד גופא אמר אבוי מצוה
למימני יומי ומצוה למימני שבועי רבנן רבי
רב אישי מנו יומי ומנו שבועי אממר בני
יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא:
מתני' קצרוהו ונתנהו בקופות הביאורו
לעזרה [והיו מדהבהין אותו באור כדי לקיים
בו מצוה קלי דברי רבי מאיר ורביא *בקנים
[ובקלודות דבטון אותו כדי שלא יתמעך
נתנהו לאבוב ואבוב היה מנוקב כדי
שהא האור שולף בכולו שמתהו בעזרה
והרוח מגשבת בו נתנהו לריחים של גרוסות והוציא ממצו עשרון
שהוא מנופה בשלש עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחייב
בחלה ופטור מן המעשר ר' עקיבא מרזיב בחלה ובמעשרות: נמי
תנו רבנן אביב זה אביב קלוי באש מלמד שהיו ישראל מהבהבין
אותו באש כדי לקיים בו מצוה קלי דברי ר' מאיר והכמים אומרים

לא דלא היה מקמי ט'
מיום הביאכם והפירכ
דמקמי כהנה דיום ק'
של נב מיום הביאכם
הספור כתיב והשבת
אז הנחה הספור דלא
מיום הביאכם כתיב ולא
משעה הביאכם כתיב
השבת הוה היום
אין אחר בלילה לך
בשם פ"ו

דקצירה לא סגי [אלא מקמי ספירה
כדכתיב (דברים טו) מהלך חרמש
(ויגלו) והנחה ביום דכתיב (ויקרא טו)
מיום הביאכם [וקצירה מקמי הנחה
דיום דהא מיום הביאכם כתיב ולא
משעה הביאכם [כתיב ויון דמשעה
מבערב יום הביאכם הוא: (יתר
תנאי [ובבתרייתא. והיינו ועוד
דרבי יוסי ור"ש בן אלעזר: אי מדרבין
יוחנן [ב"ר]. דליף משעה שבתו
ותמימי יום הוא דחד קרא אמר
מימי וחד קרא אמר שבתו מימני
לית ללחשי: אי מדברי אלעזר.
דלמח תלויה בבית דין נתי דלפיסקיה
משנה ממש אלא ממאי דמתהרר
יוסי] ראשון מונה דלמא מיי"ט
אחרון וכן לר' יהושע דלמח סמוך
לביאה זכרת דלמח מיום טוב אחרון
קאמר קרא דהו נמי היכר קבוע
לזו"ט יום כ"ח למחן לעולם: דלמא
חמשים. מיום שמתחיל למנות דהיינו
אחר השבת לבר משימח דחף על גב
יזמחל פסח בלחד בשבת עד אחר
בשבת האחר דהו יו"ט [כתיב שית
לא איכספ לן דקרא לא נספח אלא
מימנא דמתחילין למימני. האי דנקט
שית לאו דוקא אלא סוף מילתא דר'
יוסי בר' יהודה נקט: ר' יוסי נמי
חזי ליה: פירכא והיינו דקאמר
ועוד: אמימר מני יומי ולא שבועי
אמר. האי מימנא דהשפח לאו חזכה
הוא דהא ליכא עומר אלא וכו' למקדש
בעלמא הוא הלכך ביומי סגי:

מתני' ומהבהבין. עזרה בשלש
והכמים אומרים. מחילה מונטין אותו
ולא כדרך מצוה יבשה שמונטין
בקים לחם וקוללות נקלת של כרוב
כדי שלא יתמעך ואח"כ מקיימין בו
מנוח קלי: נותנין אותו באבוב. כלי
של נחשת חה שמו: של גרוסות.
דלא היו טוחנות דק אלא ענה [שכן
לך הקולות: וגרוסות היינו נסון
גרסין שטוחנין בהן פולין ואין
מוליאה אלא הקולות צנפה
מגרסתינן [ונעלמן שס' יטחין

צ"ל ליה [מיהו
לעזר רש"י
פליגין. מחבט
רבינו נרשום
אתה יכול לאוכלה ששה
יומי רשחין מן החדש
ביום שיקרב העומר
ביום ראשון [שם
הה"פ] וכתב וספירה
לכם ספירה השבת
והיום הביאכם יכול
יקצור ויביא ויביא
והיום שיום הביאכם
ואתה שרצה תחלה
לספור אפילו אתה
ימים יוספר [ויבא]
ביום שחילל לספור
ביום יוספר
יחזיקו מן ימי הביא
היום כתיב והבנת
תשפיר ימימי ויבנה

צ"ל ליה [מיהו
לעזר רש"י
פליגין. מחבט
רבינו נרשום
אתה יכול לאוכלה ששה
יומי רשחין מן החדש
ביום שיקרב העומר
ביום ראשון [שם
הה"פ] וכתב וספירה
לכם ספירה השבת
והיום הביאכם יכול
יקצור ויביא ויביא
והיום שיום הביאכם
ואתה שרצה תחלה
לספור אפילו אתה
ימים יוספר [ויבא]
ביום שחילל לספור
ביום יוספר
יחזיקו מן ימי הביא
היום כתיב והבנת
תשפיר ימימי ויבנה

צ"ל ליה [מיהו
לעזר רש"י
פליגין. מחבט
רבינו נרשום
אתה יכול לאוכלה ששה
יומי רשחין מן החדש
ביום שיקרב העומר
ביום ראשון [שם
הה"פ] וכתב וספירה
לכם ספירה השבת
והיום הביאכם יכול
יקצור ויביא ויביא
והיום שיום הביאכם
ואתה שרצה תחלה
לספור אפילו אתה
ימים יוספר [ויבא]
ביום שחילל לספור
ביום יוספר
יחזיקו מן ימי הביא
היום כתיב והבנת
תשפיר ימימי ויבנה

צ"ל ליה [מיהו
לעזר רש"י
פליגין. מחבט
רבינו נרשום
אתה יכול לאוכלה ששה
יומי רשחין מן החדש
ביום שיקרב העומר
ביום ראשון [שם
הה"פ] וכתב וספירה
לכם ספירה השבת
והיום הביאכם יכול
יקצור ויביא ויביא
והיום שיום הביאכם
ואתה שרצה תחלה
לספור אפילו אתה
ימים יוספר [ויבא]
ביום שחילל לספור
ביום יוספר
יחזיקו מן ימי הביא
היום כתיב והבנת
תשפיר ימימי ויבנה

ל' ע' פ'קס אלל
בגלגל ומסין ט' פ'ק

ומין סוף מגילה כו'
דלי על הלילה

שישה מקובצות
[ה] מה להלן ר"ל ותחלת
תל ויש תל אחריו אף
כאן יום שבתא תחלת
תל אחריו ואם דרבי

Slonik, Benjamin Aaron ben Abraham,
b. ca. 1550

והרב משאת בנימין כמשאת כולם

ספר משאת בנימין

והם שאלות ותשובות שחיבר האשל הגדול ברמה,
מופלג בזקנה ובחכמה, מימים ימימה,
בתורת ה' תמימה

הלא הוא הגאון בישראל הישיש ר"מ ואב"ד

מהר"ר בנימין אהרן ז"ל ה"ה

ולמען אשר דורשי ה' לא יחסרו כל טוב העתקנו חידושי
דינים מכתובת יד הגאון המחבר מה שמצאנו כתוב על
הגליון בשולחן ערוך שלו בכל הד' טורים.

ועטרת זקנים בני בני הלא הוא בן בתו של הרב המחבר זלה"ה
הר"ר ישראל יצחק בן הגאון ר"מ ור"ג מהר"ר חיים מנחם מן גר"ץ
אשר הגיהו וזיקקו כיד ה' הטובה עליו

נדפס פה בקק"ק בין מלכא למלכא

בר"ח חשוון שצ"ג לפ"ק

(ניסה שער דפוס הראשון קראקא שצ"ג)

מהדורה חדשה ומתוקנת

באותיות מאירות עיניים, מוגה ומתוקן,

עם הוספת מראי מקומות, מפתחות ציונים והערות.

בעירוף צילום של הספר הנדיר ביותר

"סדר מצוות הנשים"

שנדפס בקראקא שמ"ה

זכרון אהרן

פניה"ק ירושלים תשס"ו

הידושי דינים

למען אשר דורשי ה' לא יחסרו כל טוב העתקנו חידושי דינים מכתובת יד הגאון המחבר מה שכתב על הגליון בשולחן ערוך שלו בכלל הד' מורים:

מור אורח חיים

ובו ז' דינים

א בסימן קמו סעיף ד ז"ל אותן היושבים בשעת קריאת התורה, מ"מ צריכין לעמוד בכל פעם כשהקורא אומר ברכו את ה' המבורך משום דדבר שבקדושה הוא:

ב בסימן שא סעיף יד ז"ל כתב בתשובת הגאונים סי' שצ"ט כובע על המצנפת שמימין אותו כשביל המטר או השמש אסור לצאת בו בשבת אלא א"כ הוא מהודק יפה ע"כ. ומשמע דוקא על המצנפת אבל כובע על ראשו ממש לא חיישינן דלמא אתי לאתווי, ואפילו לא מהודק נמי שרי, דודאי לא ילך ד' אמות בגלוי ראש. וכן משמע מהכ"י סוף הסימן. ואפילו על המצנפת נמי נראה דלא חיישינן אלא היכא דדרך בני אדם לילך ברשות הרבים במצנפת בלא כובע, אבל במקום שאין דרך לילך ברשות הרבים בלא כובע לא חיישינן. ואפילו אין דרך לילך בלא כובע מ"מ בכובע שלנו שהם עמוקים ואין כח ברוח לזוז אותה ולהגביה מעל הראש שרי. והכי איתא בהגהות מיימונית פ' כ"ב מהלכות שבת [אות ה]:

ג בסימן תעג סעיף ה ז"ל כתב בהגהת מנהגים צ"ע על הקריין. ושמעתי שקרוי קלח עד למטה בזנבו ושיבולין קטנים יוצאין מהם ע"כ. ובדרשות מהר"י ווייל בדיני פסח [סי' קצג] כתב וז"ל שרשים היינו השרשים הקטנים המתפצלים לכאן ולכאן, אבל השורש הגדול שבו עומד הירק הוי בכלל קלח ע"כ. ואני שמעתי בשם מורי מהר"ש השני שקבל מרבותיו דכל מה שעומד בקרקע קרוי שרשים ומה שלמעלה מן הקרקע קרוי קלח. וכן אני נוהג ליקח העלין וקצת מן הקרין עצמו כעובי אצבע, ששיעור זה הוא ודאי למעלה מן הקרקע":

ד בס' תצד סעיף א ז"ל מצאתי כתוב בשם מורי מהר"ש השני בליל ראשון של חג השבועות ממתנין עם הקידוש עד הלילה ממש, שאם יקדש קודם הלילה יחסר מעט מיום מ"ט לספירה

וכתיב שבע שבתות תמימות תהיינה [ויקרא כג, טז]:

ה בסימן תקפו סעיף יב בשולחן ערוך אמה שכתב בש"ע כשמת בליל יו"ט שני משכימין וקוברין אותו קודם תפלה וכו'. כתב וז"ל הרב המחבר אזיל לטעמיה שכתב לעיל סעיף ד' דכיו"ט שני יתעסקו בו ישראל, אבל לדידן שנוהגין להתעסק בעממין גם ביו"ט שני, אין לקוברו רק אחר התפילה או אחר האכילה כמו ביו"ט ראשון². מנימוקי בני מהר"ר אברהם נר"ו:

א. עיין במג"א שם ס"ק יב ובא"ר שם.

ב. במג"א סי' תקכו כתב בשמו הטעם שקוברין קודם התפלה כדי שיוכלו האוננים להתפלל, ולכן בזמנינו שעושין הכל עי"י עכו"ם אין לקוברן עד אחר אכילה, וכתב דמשמע דעתו כיון דקוברין עי"י עכו"ם מותרין האוננים להתפלל. וצ"ע דהא איתא בסי' ע"א דפטורין מתפילה, ואפשר דס"ל כיון שאין רוצים לקוברו עד אחר אכילה חייבים להתפלל כמו בלילה כמ"ש סי' תקמח. ועיין בבית מאיר שם שחקשה על הטעם שקוברין קודם התפלה כדי שיוכלו האוננים להתפלל א"כ גם בחול יהיה כן עי"י. ובא"ר שם אות כד כתב דטעמו של מ"ב דאין קוברין עי"י עכו"ם קוברין אחר התפלה משום כיון שעושה עי"י (צוה) [ציון] ואין עושה בעצמו [פירוש כיון שעושה עי"י עכו"ם ואינם זריזים בודאי יומשך לתוך התפלה, לבוש], ולפי"ז מיושב קושית המג"א.

ו בסימן תקמח נ

ז בסימן תרפד כ
וכו' וערכי נחל ר
עכ"ל. ולפי דבריו

א פעם אחת ש
להכשרתי האוואז.
השיב לי על דבו
גדולים ושוחטים
התירו בנמצא על

ב בסימן נו סעיף
לאסור כל צאן ע
פשוט הוא דחייש
אחר ההריגה דה:
כשם שפצע אחד
טו ע"א ד"ה וארין ה
לדריסה דאינך, וז
במקום שיכול לד
במה שאני אומר
והרגו דחיישינן ל
אלו הלך הדורס
אחד מהן יצאו כ
ז

אמנם מה שראי
בזה נראי

מינייהו כו' לאו ז

א. בטי"ז סי' כד סי'
וכו'. ועיין בשו"ת ר
עיי"ש. ועיין בש"ך ז

ספר

שני לוחות הברית השלם

חלק עשרת הדברות

אמרות מהורות, מפנינים יקרות, חבור על שתי תורות, בכתב
ובפה מסיני מסורות. ערוכות ומסודרות, מהגבור בגבורות,
איש אלהי בוצינא קדישא מרא דארעא דישראל, החכם
השלם בכל מדות וחכמות גלויות וסתומות, הגאון
אשר שפעת יפעת אור תורתו, זרח בכל
התפוצה, מקצה אל קצה, כבוד מהר"ר
ישעיה במה"רר אברהם הלוי זצ"ל
ממשפחת הורוויץ, הספון וטמון
במנוחתו בארעא קדישא
ונשמתו בגנוי מרומים תחות כורסיה דעתיקא קדישא

מהדורה מהודשת מפוארת ומושלמת כלולה במעלות:
תיקוני שגיאות ושיבושים, פיסוק מלא, תרגום מאמרי הוזה"ק, מלואים והשלמות,
הערות וביאורים, פענוח ראשי תיבות, תוכן העניינים מראה מקומות וצינונים,
קונטרס מפתחות, ועוד מעלות רבות כאשר עיניכם תחזינה מישרים

נערך ונסדר מהדש בעוהשי"ת ע"י

מאיר כ"ץ

מפעל השליה השלם שלידי מכון "יד רמה"

חיפה

מסכת שבועות

עמוד התורה

פרק נר מצוה

את עצמן כל ישראל אנשים ונשים בציווי השם יתברך, כמו שכתוב (שמות י"ז) 'לך אל העם וקדשתם' גו'. וכוהר פרשת אמור (ח"ג דף צ"ו ע"ב) משמע, לטבול קודם עלות השחר לאחר שלמדו כל הלילה. וכן הוא המנהג בארץ ישראל. מכל מקום נראה לי, לטבול גם כן בערב הרגל, כדי שיטהר בהכנסת הרגל, וגם זכר לאבותינו שטבלו בערב הרגל קודם שקיעת החמה, כדמשמע פרק רבי עקיבא (שבת פו ב). דאיתא שם, והא טבולי יום נינהו, אביי בר רבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו, ניתנה תורה לטבולי יום. יתיב מרימר וקאמר לה להא שמעתא, אמר ליה רבינא למרימר, ניתנה קאמרת או ראויה קאמרת, אמר ליה ראויה קאמינא. ופירש רש"י, ראויה קאמינא, ראוי לינתן לטבולי יום, קסברי הני תנאי לא הקפידה תורה על טבולי יום, דלא כתיב הערב שמש אלא לענין קדשים (ויקרא כב, ז), הלכך כל ג' האמורים לענין פרישה הוהקפו להיות קודם טבילה. ומיהו לא ניתנו לטבולי יום, לפי שטבולו מבעוד יום ולא פלטו, ואם היו פולטות יחזרו ויטבולו משתחשך אבל לא התצרכו לכך, עכ"ל.

ג. בלילה ההוא של חג שבועות, ידוד השינה מכל מי שרוצה לרבק בקדושה, ויעסוק בתורה כל הלילה. וכדאיתא בווהר (ח"ג דף צ"ו ע"א, ובשינוי לשון) ב, רבי אבא ורבי חייה הוו אזלי באורחא, אמר רבי חייה, כתיב (ויקרא כג, טו) 'וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה', מאי קא מיירי, אמר ליה הא אוקמוה חבירי, אבל תא חזי,

א. חג השבועות הוא אשר ציוה השם יתברך לעשות חג אחר שבועה שבועות של הספירה (ראש השנה ה א). וקבלתי ממורי הגאון מהר"ש ז"ל מלובלין, שקיבל איש מפי איש מפי הגאון רבינו יעקב פולק ז"ל, שלא לעשות קידוש ולאכול בליל ראשון של חג שבועות עד צאת הכוכבים. והטעם, מפני שבספירה כתיב (ויקרא כג, טו) 'שבע שבתות תמימות תהיינה'. ואם כן, כשמקדש בעוד יום, מחסר אותו המקצת ממ"ט ימי הספירה. שהרי חג שבועות הוא לאחר הספירה (שם שם טו, וכרש"י), וכשיש ספירה אינו שבועות (שם). וכשמקדש, אם כן מקבל על עצמו החג, ומחסר אותו המקצת מימי הספירה, ונמצא שאינן תמימות. ואל תשיבני ממה שמתפללין אז התפלה מבעוד יום. דזה אינו כלום, דהא ר' יאשיה צלי של מוצאי שבת בשבת, כדאיתא בברכות (כו ב), אף על גב דעדיין ממש שבת גמור הוא. ואל תקשה מקידוש השליח ציבור בבית הכנסת. דזה אינו אלא בשביל אורחים, ולא מחזי כלום כמחסר משבע התמימות, מה שאין כן אילו היה כל יחיד מקדש לעצמו. גם מצינו בהדלקת נרות חנוכה קצת דומה לזה, שהשליח ציבור מדליק בבית הכנסת בעוד היום (שלחן ערוך או"ח סי' תרע"א ס"ו), והקהל מחוייבין להמתין מלהדליקם בביתם עד שיגיע זמן ההדלקה (שם ריש סי' תרע"ב).

ב. חייב אדם לטהר עצמו ברגל (ר"ה טו ב), ולילך לטבול (טור או"ח סי' תר"ג). ומכל שכן ברגל הזה, שבו טבלו

יד רמ"ה

העמידו החברים, אבל בוא וראה, ישראל כשהיו במצרים היו כרשות אחר והיו אחוזים בטומאה כאשר זו היושבת בימי טומאה שלה. אחר שנימולו נכנסו בחלק הקדוש שנקרא ברית, שהיא המלכות. כיון שנתאחזו בה נפסקה הטומאה מהם, כאשר זו אחר שנפסקו ממנה דמי טומאה שלה. ואחר שנפסקו דמי טומאה ממנה מה כתוב, וספרה לה שבעת ימים. אף כאן כיון שבאו בחלק הקדוש. כברית, נפסקה הטומאה מהם. ואמר הקב"ה מכאן ולהלאה חשכון לטהרה.

וספרתם לכם, 'לכם' דוא בדיוק כשא"ו וספרה לה שבעת ימים, אשר

א. מדברי רבינו כאן נראה שהדין שחייב אדם לטהר את עצמו ברגל, נהוג גם בזמן הזה, ויש להעיר שבדין זה נחלקו הפוסקים אם נהוג גם בזמן הזה. ונביא מקצת מהדעות ואידך זיל גמור. הראש במסכת יומא פרק יוה"כ סכ"ד כתב שהאידיא שאין לנו טהרות אין חובה לטבילה זו. ובקרבן נתנאל שם אות צ' כתב, שמטעם זה השמיטו הפוסקים הדין שחייב אדם לטהר עצמו. ודלא ככית שמואל סימן נ"ד סק"י שכתב שאף בזמן הזה שייך דין זה. ועוד עיין מה שכתב שם בקרבן נתנאל. הבי"ח כא"ה סימן תר"ג העלה, שדעת הטור דהאידיא

י. טור ומסמין למהנהג
 זקלא דשבע שבתות וכו'
 וקלא כג. ט"ו ורבי יוחנן
 זכיה מ"ד מה. א. פסח רבתי
 ה"א
 תצד א. לשון הטור:
 ז. צינתי לעיל ריש סימן
 ז. פ"ח (אוח א):
 ג. גם זה צינתי עם אה
 ז.
 ג. משנה מגילה כ"א
 (ט"א):

המקומות, שנמקום זה נהגו כך ובמקום זה נהגו כן, אפילו נמקצנו
 בני ז' המקומות במקום א' ועשה כל א' כמנהג מקומו, לית לן
 בה, עכ"ל. נראה לי דכפירא ליה אפילו הם בית דין א', כמירוח
 הראשון שכתב הרא"ש. ונראה לי דוקא במנהג הדומה למגילה,
 דבמגילה הכריע ג"כ כפירא להו
 והכפירים מהוינים לקרות קודם.
 והוא הדין דרך משל שבמדינות
 פולין נוהגים להתענות ולומר
 קליחות כ' בסיון, ואם נמקצנו בני
 פולין ובני מדינה אחרת למקום א'
 מותרין כל א' לעשות כמנהגו, ואין

י. וי"ו (ט"ז) נהגו (יא) הנשים (ג) שלא לעשות מלאכה
 מפסה ועד עצרת משקיעת החמה ואילך:
 סימן תצד
 סדר תפלת הג' השבועות. וכו' ג' סעיפים:

(ג) שלא לעשות מלאכה כו'. שנקצנו אחר שקיעת החמה והיו
 העם בטלים ממלאכה. וכחז הטור עוד טעם, לפי שאו סופרין
 העומר, וכחז ויקרא כג. ט"ו שבע שבתות, מלשון שבות, ולשון
 שמיטה ג"כ שבע שבתות, דכחז י"ג ט"ה ט"ו וספרת לך שבע שבתות,
 מה שנת השמיטה אקורה במלאכה,
 אף זמן ספירת עומר דהיינו לאחר
 שקיעת החמה אסור במלאכה,
 ע"כ. ולפי טעם זה נראה דלאחר
 שספרו מותר במלאכה חיקף, כן
 נראה לי. בענין הפטרת אחרי
 קדושים כחבתי סימן תכ"ח ז"ל:

→ **תצד** מאחרין להתחיל ערביה
 דכתיב שבעה עומר, כדי
 שיהיו ימי הספירה תמימות
 (א) וקורים בראשון חמשה
 מבחדש השלישי. א על מה
 שנוהגים במדינות אלו לקרות פסוק הראשון ואח"כ מתחילין אקדמות
 מילין כו', יש לתמוה הרבה האין רשאים להפסיק בקריאה, דהא
 אפילו לספר בדברי תורה אסור כמו שכחז בסיון קמ"ו (טעף ג).

→ **תצד** מאחרין להתחיל ערביה
 דכתיב שבעה עומר, כדי
 שיהיו ימי הספירה תמימות
 (א) וקורים בראשון חמשה
 מבחדש השלישי. א על מה
 שנוהגים במדינות אלו לקרות פסוק הראשון ואח"כ מתחילין אקדמות
 מילין כו', יש לתמוה הרבה האין רשאים להפסיק בקריאה, דהא
 אפילו לספר בדברי תורה אסור כמו שכחז בסיון קמ"ו (טעף ג).

→ **תצד** מאחרין להתחיל ערביה
 דכתיב שבעה עומר, כדי
 שיהיו ימי הספירה תמימות
 (א) וקורים בראשון חמשה
 מבחדש השלישי. א על מה
 שנוהגים במדינות אלו לקרות פסוק הראשון ואח"כ מתחילין אקדמות
 מילין כו', יש לתמוה הרבה האין רשאים להפסיק בקריאה, דהא
 אפילו לספר בדברי תורה אסור כמו שכחז בסיון קמ"ו (טעף ג).

→ **תצד** מאחרין להתחיל ערביה
 דכתיב שבעה עומר, כדי
 שיהיו ימי הספירה תמימות
 (א) וקורים בראשון חמשה
 מבחדש השלישי. א על מה
 שנוהגים במדינות אלו לקרות פסוק הראשון ואח"כ מתחילין אקדמות
 מילין כו', יש לתמוה הרבה האין רשאים להפסיק בקריאה, דהא
 אפילו לספר בדברי תורה אסור כמו שכחז בסיון קמ"ו (טעף ג).

→ **תצד** מאחרין להתחיל ערביה
 דכתיב שבעה עומר, כדי
 שיהיו ימי הספירה תמימות
 (א) וקורים בראשון חמשה
 מבחדש השלישי. א על מה
 שנוהגים במדינות אלו לקרות פסוק הראשון ואח"כ מתחילין אקדמות
 מילין כו', יש לתמוה הרבה האין רשאים להפסיק בקריאה, דהא
 אפילו לספר בדברי תורה אסור כמו שכחז בסיון קמ"ו (טעף ג).

→ **תצד** מאחרין להתחיל ערביה
 דכתיב שבעה עומר, כדי
 שיהיו ימי הספירה תמימות
 (א) וקורים בראשון חמשה
 מבחדש השלישי. א על מה
 שנוהגים במדינות אלו לקרות פסוק הראשון ואח"כ מתחילין אקדמות
 מילין כו', יש לתמוה הרבה האין רשאים להפסיק בקריאה, דהא
 אפילו לספר בדברי תורה אסור כמו שכחז בסיון קמ"ו (טעף ג).

הוציא מפה ארון רבנו ב"ש
 הכון יוסף

→ **תצד** מאחרין להתחיל ערביה
 דכתיב שבעה עומר, כדי
 שיהיו ימי הספירה תמימות
 (א) וקורים בראשון חמשה
 מבחדש השלישי. א על מה
 שנוהגים במדינות אלו לקרות פסוק הראשון ואח"כ מתחילין אקדמות
 מילין כו', יש לתמוה הרבה האין רשאים להפסיק בקריאה, דהא
 אפילו לספר בדברי תורה אסור כמו שכחז בסיון קמ"ו (טעף ג).

הוציא מפה ארון רבנו ב"ש
 הכון יוסף

Sofer, Simeon.

ספר התעוררות תשובה /
בעה"י

תשובות
התעוררות תשובה

על ארבעה חלקי שולחן ערוך

פילפולים וביאורים בסוגיות הש"ס
חידושים בשו"ע או"ח יור"ד
ארבעה חלקים

מאת מרן

הגאון האמיתי שר התורה והיראה
מופת הדור והדרו עטרת תפארת ישראל

רבינו שמעון סופר זצוק"ל
רב ואב"ד ערלוי יע"א

ערוך ומסודר במהדורה מחודשת בתיקונים ומראי מקומות

על ידי

מכון להוצאת ספרים וחקר כתבי-יד
על-שם החתם סופר ז"ל
בעיה"ק ירושלים תובב"א

תשובה: הגה דבר זה הוצא בטו"ז אר"ח (צפתחה לסי' תל"ד) ובחק יעקב (שם סק"ח), אבל במג"ח שם צפתחה מביא רק שאין מקדשין עד לאת הכוכבים [משמע להתפלל ערביה רשאי קודם לאת הכוכבים] ועיין שם במחלוקת השקל. ואני התחמ מאד על הטו"ז שהוא בטלמו לקמן (סי' תרס"ח סק"ח) חלק על המהרש"ל שהביא בשם הגי"ח שאין לאכול בסוכה בליל שמיני עננה אם הוא עדיין יום, כיון שמלך עיקר הלכה לריך לבדך לישב בסוכה, אך כיון שקבל עליו קדושת יום שמיני אין יכול לבדך, לכן לא יאכל אז בסוכה. והטו"ז שם ברב כחו הגדול הולק עליו, ח"ו: דודאי מו שמוסיף מחול על הקדש הוא עשה עפ"י זיווי תורהו וכבר הלך וחלף ממנו הוצת היום מה שה"ו עליו קודם זה, וכוה כמו לילה ממש, ובסוף דבריו שם כהנא, דהפך הקדוש יתעלה ב"ה שורה עליו מלוא סוכה ציוס ההוא, הוא הפך הקדוש שההיר לו אחר שקבל עניו שמי"ע, עכ"ל. וא"כ למה דפסקין בשו"ע (סי' רס"ח ס"ב) דתוספה שנת הוי דלורייתא, וכדכנה שם במג"ח (סק"ח), ה"ו תוספה יו"ע הוי מדלורייתא, וכדילפיין בר"ה (ע"י ע"ח) יומא (פ"ח ע"ב) מפסוק השבחו שנתכם, או משאר דרשות חז"ל, וכמבואר ג"כ בטו"ז הג"ל (שם סי' תרס"ח) דתוספת יו"ע בשמי"ע הוי דלורייתא, וא"כ ה"ה בשבועות הוי תוספת יו"ע דלורייתא, וא"כ יומא ג"כ הפך הקדוש שאמר המימיה תהיינה, הוא עלנו ליה להוסיף מחול על הקדוש, וא"כ קיים צוה מלוא המימיה עד קבלת יו"ע, ומיד שקבל עליו יו"ע חלק ועצר אותו היום, וכבר התחיל יום אחר ונתקיים צוה המימיה, כי אותו יום האחרון איננו כמו שאר ימי הספירה אלא יומו מגיע עד קבלת יו"ע. ואין לומר מדגלי קרא המימיה תהיינה, א"כ מיטעה התורה יו"ע של שבועות מתוספות חול על הקדוש, כי דבר כזה הוה ל"י להביא בש"ס ופוסקים, ומדשהקו כולם ולא חילקו, ולא הביאו דרשה זו, שמע מינה דליהא ולא מניו דרשות ורבוים ומעוטים בקרא צספרי הפוסקים רק מה שא"י בגמי ומקובל מפ"י הכמ"ל א.

והנה המג"ח (שם צפתחה לסי' תל"ד) פלפל בלוחן הנעורים כל ליל שבועות אם לריכוס לבדך למהרה צוקר ברכת התורה, למה דקו"ל צשו"ע לעיל (סי' מ"ז ס"ב) דהלומד צלילה, הלילה הולך אחר היום שטער ואינו לריך לחזור ולבדך כל זמן שלא יישן, והיינו דהשינה הוא המפסיק שגורם לבדך מחדש ברכת התורה, אך למה דמבואר שם צשו"ע (סי"ח)

דהיינו שמיום ה' ואילך אינו מונה אלא הימים, וציוס ט"ו אומר היום שני שבועות, וציוס ט"ז אינו מונה אלא ששה עשר ימים צנבד, וציוס כ"ח אומר היום ששה שבועות, ואם לא ספר השבועות היסר מלוא ספירת השבועות. ולשיטת ה"ח יחנה דלמימך (שם) תני יומי ולא מני שבועי אומר זכר למקדש הוא, מוכה מלמימך שדי ציומי לצד לזכר, וכיון דשבוע אינו מונה אלא ככל שבוע, ויומי לריך לממני ככל יום, מנה יומי ולא שבוע.

ולפי"ז אם מנה ציוס רק הימים לצד אפילו אי ספירה צוה"ז דלורייתא מונה מכאן ואילך צברכה מלך ס"ם כאשר כהצנו לעיל, וגם אי הוי דלורייתא ג"כ יולא צוה כאשר כהצנו. ולשיטת אצי העזרי דסופר ככל יום גם השבוע רק לא כופל למימני הימים שטערו כמבואר בטור עיי"ש, יולא גם צוה לצד, וכן הוא צמג"ח (שם ס"ק ד') שהעלה להלכה דילא צמנה אהד מהם לצד, כיון דכהצ צ"ל דלרוב הפוסקים ספירה צזמן הוה דרצנן. א"כ פשיטא צצנידון דידן מוהר לבדך מכאן ואילך.

סימן רצה

במי שספר ספירת העומר ומגין הימים היה נכון ומספר השבועות לא היה נכון

בסתפקתי צמי שספר ציומי העומר היום שמונה וששים יום שהם ששה שבועות ויום אחד לעומר, שהימים ספר לנכון, אבל צמה ששים ששה שבועות ויום אחד טעה, אם ילא עכ"פ מלוא ספירה הימים, כי מלוא ספירה העומר ש"י מלוא הם, דמלוא למימני יומי ומלוא למימני שבועי, כדליהא צמנהוה (סי' ע"ח א), או נאמר דצמה ששים ה' שבועות ויום אחד סחר ג"כ דיצורו הראשון ולא ילא אפילו מלוא ספירה הימים ב.

סימן רצו

76 בזמן תפילת ערבית בליל שבועות ובענין ברכת התורה להנעורים בליל שבועות

שאלה: אם יש להזכר שלא להתפלל ערבית צכניסה ליל יו"ע של שבועות עד לאת הכוכבים.

ע ק ב י

עכ"ד. וכתב בביאור הלכה (שם סע"י ה') ד"ה יספור, דלפי"ז כ"ש בטעה בשבועות ולא בימים דיצא ידי חובה, שהרי ימים הוא לעיכובא יותר משבועי וכמבואר בפוסקים, ועיי"ש מה שהאריך בזה.

א) בשו"ח בנין שלמה בתקונים והוספות (שבסוף הספר סי' כ') האריך בזה, ובתחלה ר"ל והביא סמוכין מקרא דשבועות ליכא מצוה להוסיף מחול על הקדוש, ושוב חזר בו, וכתב טעם

א) וכן כתב ברבינו ירוחם (נתיב חמישי חלק רביעי) והבאתיו בסימן הקודם עיי"ש. — ויש להוסיף ע"ד רבינו דבפרט למה שס"ל להמג"ח (סי' תפ"ט סק"ד) והח"י (סק"ח) דכספר הימים לחוד יצא, וא"כ כשגמר מנין הימים כבר יצא ידי חובתו. ועיין בשעה"צ (שם סק"ט).

ב) הנה בטו"ז! (שם סק"י) כתב להדיא דאם טעה בימים ובשבועות לא טעה דמהני עכ"פ שיספור בימים אחרים כדרכו

הנכה בשו"ע וצנושה כליו שאין יולאין עד לילה הכוכבים, וטכ"פ ידי ספיקא לא נפקא, ולרש"י יולא צרכה התורה צאהבה עולם, ח"כ עדיין הוא נשאר צספק אס לצרך צצוקר אי של שצוטה צרכה התורה.

ולענין מטעם זה יש נזכר להמתין בהפלה ערציה דשצוטה עד לה"כ, כי עכשיו נהגו גם רבים מצעלי צהיס הפשוטים להוזה נעורים כל ליל דשצוטה, וכבר עורר המג"ח סס (סי ה"ד) שחברו לקרות ק"ש החלה הלילה כיון שאין קורין ק"ש על המטה, ובק"ש של צכ"כ לא יולאו כדליתא צשו"ע (סי ר"ה), וכיון שהמוני עם אינם יודעים מדברי המג"ח אלו ולא ידעו להחזיר לקרות שוב ק"ש צזמנה, לכן ימתינו בהפלה עד לה"כ כדי שילאו הוצה ק"ש. הגם שצתיקון שקורין צלילה אומרים פרשה ק"ש ומצויות יולאה מצרים, מ"מ הם אינם מהכוונים לשם מלוא וללאה צזה הוצה ק"ש, ולאן פסקוין צשו"ע (סי ס' ס"ד) שמונה לריכות כונה, וצפרט צדלוריתא ועי"ש צמג"ח (סק"ג).

ולפי"ז המתפללין ערציה שצוטה צלילה יש מקום לצדד הממני"פ שצחצ הגאון רעק"ח ז"ל, דאס הלילה גורם פשיטא שיכול לצרך צרכה התורה, ואס השינה גורם י"ל שלא ילא צצרכה אהבה עולם כיון דמה שקרא ק"ש הי ללאה ידי הוצה ק"ש, והיו כעין ס"ס לצרך.

סימן רצז

בטעם שבלייל שבועות אומרים מכל פרשה ומשנה מעט מתחלתו וסופו

הא דנוהגין שנטורים צליל שצוטה וקורין צתורה מטע מכל סדרה, וכן נציאים וכתובים, ושסכ סדרי משנה מטע

דשינה קצט ציוס לא היו הפסקה, ח"כ מוכה דלחו השינה גורם ההפסקה, אלא הלילה הוא שגורם, והיינו שמהחלה אין דעתינו לפטור רק יוס ולילה אחד, וח"כ הנעור צלילה לריך לצרך צרכה התורה.

וחזוין נגאון צחי הגרע"ח ז"ל עשו"ע לעיל (סס) שצחצ דהישן ציוס ערצ שצוטה שינה קצט, מצרך צרכה התורה צצוקר ממני"פ, דאס שינה גורם הכי ישן ציוס שינה קצט, ואס הלילה גורם פשיטא דיוכל לצרך ב).

ולענין יש לפקפק ע"ז נפ"מ דליתא צשו"ע (סי מ"ז סעיף ז) שאס לא צירך צרכה התורה צשחר כיון צצירך אהבה רצה ג) יולא צזה צרכה התורה, והטעם כיון שהצרכה מדבר מעניני התורה, ומצוין מאליו שאין חילוק בין צרכה אהבה רצה שמצרך צצוקר, ללחצה עולם שמצרך צלילה, כיון ששני הצרכות אלו מדברים מעניני התורה ד). (רק כיון שיש פלוגתא צגמי צרכות (י"ח ע"ב) אס לומר אהבה רצה או אהבה עולם, הכריעו הפוסקים צטור וצ"י סי ס', לומר צצוקר אהבה רצה וצערצ אהבה עולם), הגם שיתא סס צשו"ע דצרכה אהבה רצה אינה פוערת מצרכה התורה אלא אס כן למד מיד צלי הפסקה, ומסופק סס צשו"ע (סעי ח') אס ק"ש יש לו דין לימוד התורה כיון שאומר אותו לשם ק"ש ה), מ"מ נראה דהיכי שמהפלל מעריב מצעוד יוס וליאו יולא אז ידי חוצה מלוח קריאה שמע, וכשיטה רש"י ריב צרכות (צ' ע"ח) ד"ה עד סוף, שזמן ק"ש צלילה הוא דוקה משעה יולאה כוכבים, וכדליתא צשו"ע (סי ר"ה ס"ח), ומח דלנו קורין אז ק"ש הוא כדי נעמוד בהפלה מהוך ד"ח וכדליתא צירושלמי צרכות (פ"ח ה"ח) והוצה סס צרש"י, ח"כ פשיטא דצכ"ג כשקרא ק"ש מיקרי לימוד תורה, כיון שכל עמנו לא צה אלא ללמוד תורה קודם ההפלה. ואפילו למח שהציה המג"ח (סס סק"ב) שבעולם נהגו כר"ה שיואלין צק"ש שקורין צצכ"כ חכ"פ שהוא מצעוד יוס קלה יעו"ש, מ"מ עיקר

ע ק ב י

אחר היות דבשבועות כתיב וקראתם בעצם היום וגו', ולכאור חיבת וקראתם מיותר הוא דהא מסיים אח"כ מקרא קודש יהי לכם, והול"ל ובעצם היום הזה מקרא קודש יהי לכם, אלא דהכתוב בא לומר דהקריאה צריך להיות בעצם היום הזה ולא בתוספת יו"ט ומטעם דבעינן תמימות כדכתב השל"ה עי"ש באריכות. — וע"ע בפמ"ג (סי תצ"ד מ"ז בפתיחה).

ב) ועיין בזכרון יהודה מנהגי הגה"ק רבי מאיר א"ש ז"ל (דף ל"ה ע"ב, ודף ע"א ע"א).

ג) בשו"ע גקט אהבת עולם וכדס"ל להמחבר לקמן (סי ס' ס"א), אך הרמ"א כתב דבאשכנז אומרים אהבה רבה. וראה הערה ה'.

ד) וכ"כ במ"ב (שם סי' מ"ז סק"ג), וכבר מבואר כן בדברי ק"ז הגרע"ח ז"ל שם.

ה) מה דהעיר רבינו עד כאן ע"ד הגרע"ח ז"ל, הנה המעיין

דבריו יראה דבעצמו כתבם. 1) וכוה כתב ג"כ המ"ב (שם סק"ז) דהיכי דקרא ק"ש לאחר זמן ק"ש דהוי כקורא בתורה, אפשר דלכו"ע חשוב כלמד מיד. — ומ"ש הב"י בשיטת הירושלמי דבעינן דילמד על אתר ולא סגי בקריאת שמע, דדברי תחנונים ותפלה לתוך דברי ת"ת לתוך, וק"ש כדברי תפלות הוא, היינו דווקא כשיצא בזה ידי חובת מצות ק"ש. ושפיר איתא בירושלמי דמה שקורין ק"ש דערבית קודם זמנה הוא מטעם כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה. — וע"ע במגן גבורים (שם סק"ח) דכתב דהיכי דמתכוין לפטור עצמו בק"ש חיוב לימוד תורה, דיוצא בה, וכמבואר במנחות (צ"ט ע"ב) וברמ"א יו"ד (סי' רמ"ז ס"א), אבל כשאינו מכוין בה לשינון רק לשם חיוב ק"ש או הוי רק כתפלה בעלמא ולא הוי כלימוד עי"ש. וא"כ כשקורא לפני זמנה או לאחר זמנה דאין מקיימין בזה מצות ק"ש שפיר קיים בזה מצות לימוד תורה.

ספר
פּלג
המנחה

בו יבואר
 חישוב שעות היום והלילה, שיטת ר"ת בצה"כ
 ושיעור הילוך מיל
 זמן מנחה ומעריב ודיני המתפלל מעריב מבע"י
 דיני תוספת שבת ויו"ט וקיום מצוות ליל שבת
 ויו"ט מבע"י
 ביאורים על סדר המ"ב בענינים הנ"ל

ומצורף
 קונטרס חשבון שנות עולם
 השמיטה והלוח

חובר בס"ד ע"י
 שמואל יצחק בן אאמו"ר הגאון ר' אברהם מאיר
 שטיינפלד שליט"א
 ירושלים ת"ו תשע"ו

סימן ל

תפילת מעריב וקידוש מבע"י בחג השבועות

א. דעת המשאת בנימין והשל"ה שאין לקדש עד שתחשך שבוה מחיל את היום הבא, אבל בתפילת מעריב אין חשש והביאור כזה / ב. וכן דעת השל"ה וביאור דבריו ההבדלה אינו מחיל את היום הבא, אבל ברמב"ן מבואר שגם ההבדלה מחיל / ג. דעת הט"ז שגם לגבי תפילה אין להתפלל עד שתחשך שגם בזה מחיל את היום הבא / ד. קושית הפמ"ג בזה לפי המג"א כס"י רע"א ויישוב דברי המ"א. הערה בדברי הפמ"ג האם אפשר להקדים הספירה בשאר ימים שבתוך הספירה או לכה"פ בלילי שבת / ה. האם אשה יכולה להדליק נרות ולכוך שהחיינו מבע"י בליל שבועות - ודברי לוח א"י בזה.

←

כתב הרא"ש בערכי פסחים (סימן ב') וז"ל אע"ג דבשבתות ובשאר ימים טובים יכול להוסיף מן החול על הקודש ולאכול קודם שתחשך וכו', בערב פסח לא מצי אכיל עד שתחשך, ועיי' שם בקרבן נתנאל אות ב' דהבין דפשטות דברי הרא"ש נראה דכל הימים טובים אפשר להתפלל ולקדש מבע"י ואפי' בשבועות.

א. דעת המשאת בנימין והמ"א דאין לקדש בשבועות מבע"י

כתב המשאת בנימין בחידושי דינים על אר"ח אות ד', וז"ל מצאתי כתוב בשם מורי מהר"ש השני, בליל ראשון של שבועות ממתנין עם הקידוש עד הלילה ממש שאם יקדש קודם הלילה יחסר מעט מיום מ"ט להספירה וכתוב שבע שבתות תמימות תהיינה, עכ"ל. והביאו המ"א בסימן תצ"ד בתחילה, וז"ל בליל שבועות אין מקדשין על הכוס עד צ"ה דכתוב תמימות תהיינה [מ"ב] עכ"ל. והנה יש לעיין בדברי המשאת בנימין מאי שנא דנקט כן רק לגבי קידוש ולא נקט

שאינן תמימות, ואלו שמתפללין את התפילה כלום דהא ר' אושעיא צלי ע בשבת כדאיתא בברכות ממש שבת גמור הוא וכו' דברי השל"ה לכא' צריכי דהביא מהא דמתפלל מע"י מבע"י להא דמתפלל מעריב מבע"י, דהרי יכול גם ל מבע"י וא"כ אמאי לא יו מבע"י. ונראה לומר ד דבהבדלה לא מחיל עליו ע דמבדיל מבע"י ובפרט דל דבר דמחיל עליו יום חול היכול להבדיל מבע"י, אבל מחיל עליו את השבת ולכן לגבי מעריב של ליל יו"ט הי עליו קדושת יו"ט כיון דמו יו"ט, קמ"ל השל"ה דלגב דמזכיר קדושת יו"ט לא חש יו"ט כמו דמצינו דמתפלל בשבת וכמו דביארנו לעיל בנימין ועיין בהע

ולמדנו מדברי השל"ה, דע מחיל עליו שום דו דיכול להתפלל מבע"י אבי קדושת יו"ט עי"ז והקלו נ דלא לחשוש לתמימות. מדבריו, הגם בהבדלה לא נ

א. ועדיין קשה מה הראיה ממע חיובי אבל כמוצ"ש לא מזכ של חול עדיין יש חילוק בין

מסכת תמידות

שאינן תמימות, ואל תשיבני ממה שמתפללין את התפילה מבע"י, דו"א כלום דהא ר' אושעיא צלי של מוצאי שבת בשבת כדאיתא בברכות אע"ג דעדיין ממש שבת גמור הוא וכו', עכ"ל. והנה דברי השל"ה לכא' צריכים עיון, כמה דהביא מהא דמתפלל מעריב במוצ"ש מבע"י להא דמתפלל מעריב בכניסת יו"ט מבע"י, דהרי יכול גם להבדיל בשבת מבע"י וא"כ אמאי לא יוכל גם לקדש מבע"י. ונראה לומר דדעת השל"ה דבהבדלה לא מחיל עליו שום דינים בזה דמבדיל מבע"י ובפרט דלא מזכיר שום דבר דמחיל עליו יום חול ולכן פשיטא דיכול להבדיל מבע"י, אבל בקידוש ודאי מחיל עליו את השבת ולכן אין לקדש, אבל לגבי מעריב של ליל יו"ט היה הו"א דמחיל עליו קדושת יו"ט כיון דמזכיר בו קדושת יו"ט, קמ"ל השל"ה דלגבי מעריב אפי' דמזכיר קדושת יו"ט לא חשיב דמחיל עליו יו"ט כמו דמצינו דמתפלל של מוצאי שבת בשבת וכמו דביארנו לעיל בדעת המשאת בנימין ועיין בהערה א.

← ולמדנו מדברי השל"ה, דע"י התפילה לא מחיל עליו שום דבר וזו רק הלכ' דיכול להתפלל מבע"י אבל לא חל עליו קדושת יו"ט ע"ז והקלו בתפילת מעריב דלא לחשוש לתמימות. עוד למדנו מדבריו, דגם בהבדלה לא מחיל עליו שום

דבר ורק בקידוש הוי קבלת יו"ט ולכן צריך לאחרו משום תמימות.

אמנם מדברי הרמב"ן בתורת האדם, ענין אבילות ישנה (אות ק"ה) בד"ה 'ובכאן הביא הענין לפרש דבר נעלם מדעת רבים' בסופו, מבואר שגם בהבדלה מחיל עליו את היום הבא, וז"ל וכן מצינו שמתפלל מעריב של מוצאי שבת בשבת ואומר הבדלה על הכוס, ואע"פ שאינו מותר במלאכה כיון שמבדיל בו כבר עשהו כלילה, וכיון שכן אם קבל עליו תעניתו עשה אותו על עצמו ככין השמשות של ת"ב וזה סברא תלויה וכו' עכ"ל. למדנו מדברי הרמב"ן ש"ע"י מעריב לא מחיל עליו יום הבא כלל רק ע"י אמירת הבדלה, ודלא כדעת התרומת הדשן (בסימן רמח) דסובר דבכל יום דמתפלל מעריב חל עליו מקצת יום הבא לכה"פ לחומרא, אלא סובר הרמב"ן דרק לגבי קידוש והבדלה מצינו דחל עליו יום הבא, ולכך נוקט דמקידוש אין להוכיח דהרי תוספת שבת מה"ת, אבל מהבדלה מוכיח הרמב"ן שפיר דכיון דיכול לקבל עליו מקצת דיני יום הבא ה"ה דיכול לקבל עליו תענית ת"ב אע"פ דהוי רק מדרבנן.

ולפי הרמב"ן אע"פ דע"י תפילת מעריב לא מחיל עליו יום הבא, מ"מ ע"י הבדלה מחיל עליו מקצת יום הבא. ויש לעיין האם לדעת הרמב"ן ע"י שיתפלל

א. ועדיין קשה מה הראיה ממעריב של מוצ"ש למעריב של ליל שבת, הרי כליל שבת מזכיר שבת באופן חיובי אבל במוצ"ש לא מזכיר דחל יום חול, רק דיש הבדלה בין שבת לחול, ואע"פ דמתפלל מעריב של חול עדיין יש חילוק ביניהם, וצ"ע.

והתפילה והקדוש והשבת

מעריב של שבת חל עליו יום הבא, האם נימא דהוי כמעריב של מוצ"ש שאינו מחיל עליו יום הבא מפני שאינו מקבל עליו יום חול אלא רק מבדיל בינו לבין השבת, או שמא כיון שמזכיר קדושת שבת חל עליו שבת, ומדברי הרמב"ן שם בחורת האדם דכתב דרכ דהתפלל של שבת בע"ש חל עליו תוספת שבת מוכח שמעריב של שבת כן מחיל עליו קדושת שבת, וא"כ לכא' בליל שבועות לדעת הרמב"ן גם מעריב לא יתפלל מבע"י וכדעת הט"ז להלן, וצ"ע. L

76 ג. דעת הט"ז דגם אין להקדים להתפלל מעריב

כתב הט"ז שם בריש תצ"ד, וז"ל מאחרין להתחיל ערבית בכניסת שבועות כדי שיהיו ימי הספירה תמימות, עכ"ל. מבואר בט"ז דהחמיר גם לענין מעריב, אמנם יש לעיין בשלמא בתפילת י"ח שמזכיר בה יו"ט יש להחמיר דיהא בלילה, אבל תחילת תפילת ערבית אמאי בעי דיהיה בלילה, ואולי כיון דמ"מ מתפלל תפילה של שבועות כבר חסר בתמימות אפי' דלא הזכיר כלל עצרת. L

76 ד. קושית הפמ"ג מאי שנא קידוש ממעריב

ועיין בפמ"ג מש"ז שם, וז"ל עט"ז, בתשובת משאת בנימין בסוף הספר דין ד' בא"ח שממתינין בקידוש עד הלילה, ומ"מ יראה דגם בערבית ממתינין כמ"ש הט"ז ז"ל, דהא באבילות ונדה י"א אם התפללו הקהל ערבית שכבר עשאו לילה, א"כ הא בעי תמימות מ"ט יום

וכשמתפלל ערבית ומזכיר בתפילה יום השבועות מבע"י הרי חסר ממ"ט יום וכו', ועיין סי' רע"א במ"א אות א' וכו' יע"ש, עכ"ל. וכוונת הפמ"ג לומר דהרי לדעת המ"א יוצאים ידי חובת קידוש בתפילה כמו שנקט בסימן רע"א, א"כ מאי שנא קידוש ממעריב. ואפשר לומר ע"פ מה דכתב בספר מגדנות אליהו [סימן מ'] דסבר המ"א דרק בשבת דחייב בקידוש מה"ת יוצא ידי חובתו בתפילה משא"כ ביו"ט דקידוש הוי רק מדרבנן בזה אינו יוצא ידי חובתו בתפילה דחז"ל תקנו לקדש רק על הכוס ולא יוצא ידי חובה כלל בתפילה, ולכך שפיר אפי' התפלל מעריב מבע"י לא חשיב דקידש את היום מה"ת ואע"פ דמדרבנן חל עליו לילה, צ"ל דלא התמירו בזה דחל עליו לילה מדרבנן, וצ"ע.

והנה הפמ"ג נקט בפשיטות כמו דעת הט"ז דצריך גם לאחר את המעריב, והביא ראיה מיו"ד [סימן קצ"ו] שאחר דהתפללו מעריב כבר עשהו לילה ושוב לא יכולה להפסיק בטהרה, מוכח דחל עליו לילה גם ע"י מעריב. אמנם לכא' דבריו צ"ע דמראיתו מהל' נדה מבואר דנקט דחל עליו לילה ע"י תפילת מעריב עצמה ואפי' בחול כמבואר שם, א"כ למה הוצרך להזכיר דהטעם הוא מפני דמזכיר עצרת בתפילה, וצ"ע.

עוד יש לעיין, אם הפמ"ג מביא ראיה מנדה א"כ צריך להיות הדין דבכל יום מימי הספירה לא יתפלל מעריב מבע"י דהוי חסרון בתמימות, ובאמת אפי' נימא דדווקא בשבת ויו"ט יש להחמיר

וכמו דנראה בשי א"כ צ"ל דבכל ל דווקא בלילה ו דשאני עצרת דה העומר מפני דזמו מעריב של כל העומר לכך רק

ה. האם אפשר שהחיינו מבע"י עוד יש להעיר, להגרי"מ המדלקת נרות ב שהחיינו בהדלק עליה קדושת יו היה מקום לומר בתפילת מעריב אבל אם מקבל

א. דעת המשאו ב. דעת הט"ז ד ג. בלוח א"י מב

ספרי ופירושיהו

וכמו הנראה בשל"ה מטעם קדושת היום, א"כ צ"ל דבכל שבת בימי הספירה יקדשו רוקא בלילה ולא מבע"י. ואולי צ"ל דשאני עצרת דהיא סתירה בעצם לספירת העומר מפני דזמנה לאחר מ"ט יום משא"כ מעריב של כל יום אינו סותר לספירת העומר לכך רק בשבועות החמיר, וצ"ע.

ה. האם אפשר להדליק נרות ולברך שהחיינו מבע"י

עוד יש להעיר, וכבר עמד בזה בלוח א"י להגרי"מ טיקוצ'ינסקי, דאשה המדלקת נרות בערב שבועות דלא תברך שהחיינו בהדלקת נרות כדי דלא תקבל עליה קדושת יו"ט מבע"י, והנה באמת היה מקום לומר דכל הקפידא היא דווקא בתפילת מעריב דאז מחיל עליו יום הבא, אבל אם מקבל עליו רק תוספת בכה"ג אין

קפידא, אמנם מדברי המשאת בנימין דנקט דעיקר הקפידא היא בקידוש מוכח דאפי' בתוספת בלבד יש קפידא, וא"ש מה דנקט בלוח א"י דהאשה לא תברך שהחיינו. והנה אע"פ דקיי"ל דגם בברכה על הנרות לכר אשה מקבלת יו"ט [כמבואר ברמ"א רס"ג ס"י] וא"כ ממ"נ גם אם לא תברך שהחיינו כבר חל עליה יו"ט וחסר לה בתמימות, א"כ תוכל כבר לברך שהחיינו, מ"מ לא דמי דבברכה על הנרות רק לדעת הכל בו הוי קבלה ולא לשאר הראשונים ולא חששו לעניין תמימות לדעת הכל בו ורק לאיסור מלאכה חששו, משא"כ בברכת שהחיינו כיון דהוי קבלה לרוב או כל הראשונים יש מקום לומר שלא תברך וכמבואר בלוח א"י, ומ"מ יש לחלק בין נשים שספרו ספירת העומר או לאו, וצ"ע.

נמצינו למדים

א. דעת המשאת בנימין והשל"ה דאין לקדש מבע"י בליל שבועות אבל מעריב אפשר להתפלל מבע"י.

ב. דעת הט"ז דגם מעריב אין להתפלל מבע"י, וכן פסק המ"ב.

ג. בלוח א"י מבואר דגם אין לברך שהחיינו בהדלקת נרות מבע"י.

(והתורה והמצוות נכתבו על ידי הרמב"ם ז"ל)

והחזיקה במבשיו: יב וקצתה את
 כפה לא תחום עינה: ס י לא יהיה לה
 בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה: יד לא
 יהיה לה בביתך איפה ואיפה גדולה
 וקטנה: ט אבן שלמה וצדק יהיה לה
 איפה שלמה וצדק יהיה לה למען
 יאריכו ימיה על האדמה אשר יהיה
 אלהיה נתן לה: טז כי תועבת יהוה
 אלהיה כל עשה אלה כל עשה עול:

ותחקה בבית בדתה: יב ותקין
 ית ידה לא תחום עינה: יג לא יהי
 לה בכיסך מתקף ומתקף רבתא
 וזערתא: יד לא יהי לה בביתך
 מכילא ומכילא רבתא וזערתא:
 ט מתקלין שלמין דקשומ יהון
 לה מכילין שלמין דקשומ יהון לה
 בדיס דזוכון יומיה על ארעא
 די אלהיה יתב לה: טז ארי מרחק
 קדם יי אלהיה כל עבד אליו כל

לקט בהיר

רשי

יש כמה מיני מריבות, מריבה בשביל ממון, מריבה בשביל קנאה ושנאת חנם, מריבה בשביל חלוקי דיעות בעניני דעלמא, ואפילו בעניני דשמיא אם היא אינה באמת לחלית טוב רק ליוהרא וכדומה, לזה אמרה ב' פעמים שכל מין מריבה דמי לבדקה דמיה ססופו להיות נחל שטף (מ"ל): לד) בפ' משפטים למדנו ד' דברים, טק, זעה, ריפוי, שבת, וכאן הוא החמישי שאע"פ שאין כאן א' מד' דברים דלהלן נריך לשלם צושה: לה) ושם כתיב יד ציד המיותר לדרוש דבר הניתן מיד ליד (גמרי), ופי' לא תחום עיך אם הייתה עניה (ראב"ע): לו) ששוקלין צהם במאזנים לא סתם אבנים, וכן איפה כלי הוא שמודדין בו קמח וכדומה: לז) בספרי, יכול לא יעשה ליטרא, חזי ליטרא, ורביע ליטרא, מ"ל גדולה וקטנה, גדולה שהיא מכחשת את הקטנה עכ"ל (וכן דרשו בפסוק הסמוך באיפה) פי' שניהם שוים בתוארם ועל שניהם כתיב ליטרא אחד, אבל אחד כבד יותר מחזירו, וכשהוא קונה דבר נוטל את הכזיבה ושוקל בה ולהפך כשהוא מוכר, והגם שאחד מהם מדה ישרה, שניהם אסורים שהישרה מקייע לו להשתמש באחרת, שכשחושש שמשגיחין עליו נוטל את הישרה (כ"י), והרשב"ם ז"ל כתב שעושה שני משקולות אחד יותר מליטרא ואחד קטן ממנו וביחד הם ב' ליטרות מכוונות, והוא ג"כ על דרך הנ"ל, ועובר על לאו זה אפילו לא שקל צהם רק בשהייה בעלמא: לח) דורש יחור חיצת "לך" שלא אמר לא יהיה כניסך, ומדלא יהיה לך צה

מכבו, אין שנוס יולא מתוך ידי מלוחא*:
 (יב) וקצתה את כפה. ממון דמי בשתי"ל הכל לפי המצויים והמחזיבים, או אינו חלה ידכ* ממש, נאמר כאן לא תחום ונאמר להלן בעדים זוממין י"ט (י"ג) לא תחום מכ להלן ממון י"ח) אף כאן ממון (ספרי - ב"ק כ"ה): (יג) אבן ואבן. משקלות י"ח) (אונקלוס): גדולה וקטנה. גדולה כשמכחשת* את הקטנה י"ח) שלא יהא נוטל בגדולה ומחזיר בקטנה (ספרי): (יד) לא יהיה לה. אם עשית כלי"ח) לא יהיה לך כלום (שם): (טו) אבן שלמה וצדק יהיה לה. אם עשית כן שנינו נוסחאות * מצות מריבה * כפ * כפ * שהיא מכחשת

עבד שקר
 עבד קר
 במפקבון נ
 בארמא ו
 יכיה לך ה
 לך. אם שר
 האויבטל) ש
 ה' וכתיב צ
 (יח) אשר
 אחר לשון ק
 זכר (תנח"י), ד
 מרתיחתך נ
 וצא זה וי
 לאמצעיטי)
 צא בן בליע
 הקרה את
 זנב חותך*
 שנינו נוסחאות *
 בשיקור המדו
 (וה דחוקו
 נראה לשון ה
 חפש ומלא ב
 לשון זה שהיל
 אלא בפני או
 של דרך זה
 גופו: מד)

יז. זכור

כאשר יח. אש

על ישראל

קמ) מה יזכו ממה שאמרנו

אור החיים

שלא שלחה חלה להציל פעורה: עושה עול הדומה לאלה, שלא תאמר שגזירת טז. כל עושה חלה כל עושה עול. י"ט) פירוש כל הכחוצ הוא על צ' דברים אלו ולא על דומהם עושה חלה אבן ואבן איפה ואיפה, כל

אור בהיר

אם לא יאמר בכלל להציל, יאל לנו טעות שאם יש סכנות נפשות בכל אופן פעורה, ואם יאמר אותו אחר ושלחה יאל לנו טעות שהגם שאינה יכולה להציל ע"י ד"א ג"כ חייבת לזה אמר וקרבה להציל שהיה סכנות נפשות ואף על פי כן חייבת בעבור ששלחה שלא להציל. קל"ט) למה כפל.

אונקלוס

ויקרא כא אמר

שע

לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב
 לְהִקְרִיב לֶחֶם אֱלֹהֵינוּ: 1^ה פִּי כָל־אִישׁ
 → אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אֹו
 פֶּסֶח אֹו חָרָם אֹו שְׂרוּע: 2^ה אֹו אִישׁ
 אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אֹו שֶׁבֶר יָד:

יהי בה מומא לא יקרב לקרבא
 קרבנא קדם אלהינו: 1^ה פי כלי-איש
 גבר די בה מומא לא יקרב גבר
 עור או חגיר או חרים או שריע:
 2^ה או גבר די יהי בה חבר רגלא

לקט בהיר

רש"י

הפסולה לו, אלא בא על השלילה לומר אם נשא בתולה כראוי
 הרי טוב ואם לאו חלל זרעו, אבל האמת אינו כן (וכן הקשה
 הרמב"ן ז"ל על רש"י) שהלא הכל מודים שלא יחלל זרעו זה
 לאו גמור הוא (רק פליגי אמוראי בגמ' אם את אלה לא יקח
 אזהרה היא אם לאו), אלא כוונת רבינו לומר מדהויא
 הכחוש אזהרה ולא זו בלבד, הלא יותר מתאים היה
 לומר לא יבעול או לא יבא וכדומה שהלא על ביאתו ובעילתו
 הוא חייב, ודאי שעשה זאת כדי להשמיע וללמד דרך אגב
 שחן ממה שעובר בלאו זרע הנולד משם בין זכר ובין נקבה
 יחלל כמו אם אביה היא מחללת שפירושו בזה כבודו, כלומר
 גם לא יתנהגו כשורה, לא כן הוא, אלא פירושו שיהיו פסולים
 מכל דין כהן, שעבודתו פסולה, ואינו אוכל בתרומה, ומותר לו ליעמא בנת וכו' (ג"א): (מ) ואין הפי' שאסורים להקריב
 קרבן מנחה, כי המנחה לעולם טפל היא לגבי הבשר והחלבים, אלא לשון מושאל הוא על הסעודה, שאלל סעודת בני אדם
 העיקר הלחם ונקראת כל הסעודה על שמו, אבל לעיל בפסוק ו' או בפ' ה' שאמר לחם חלקיהם הם מקריבים לא פירש רבינו
 כלום, שאפילו אם יטעה אדם לפרשו על המנחה אין קפידא, שאפילו מכה זה שמקריבים המנחה נריכים להיות קדש, אבל
 כאן אפשר לטעות שדוקא מנחה שהיא קדשי קדשים אבל קדשים קלים מותר בבעל מוס, או מאמר שדוקא קרבן ממיד
 שנקרא לחם דכתיב את קרבני לחמי לאשי כדאימא בנ"ב (מ"ל): (מא) שאל"כ ב' פעמים לא יקרב למה, גם מה זה נתינת
 טעם באומרו "כי" כל איש, אלא להגדיל הפסע והמרד, שהלא ידוע לשכל אנושי שאפילו לפני בשר ודם חשוב, אינו ראוי
 שימשנו בעל מוס, ואתה איך מתשיב את ממה"מ הקב"ה כמו בשר ודם (ג"א), וכן אמר הגביא כמה מבזה ומגואל
 בעיניכם שולח ה' שאחם מביאים עור ופסח וחולה, וסבורים אחם שאין רע בדבר, אבל אם תקריבו מנחה לשר או מלך בשר
 ודם לא תקריבו הפחת שלא ישא פניך ולא ירנך, אבל לגבי שלחן ה' אין רע: (מב) פירש"י בגמ' שאין לו כלל חוטם בין
 שמי עיניו וכשהוא כותל עינו במכחול יכול למשוך המכחול מעין לעין ואין החוטם מעכבו עכ"ל, והגם שכת"כ פליגי רבנן
 על זה שאין נרץ כל כך, אלא אם הוא משונה משאר בני אדם בעל מוס הוא, אבל במשנה סוחס רבי כן, א"כ הלכה היא
 (מ"ל), גם אפשר שדעת רבינו ג"כ כרבנן שנפסל אפילו פחות מזה, רק נקט לדוגמא מלחא דפסיקא שאינו חלוי בשיקול
 ובאומד הדעת והכל מודים ומבינים עליו (ג"א), ותיבת חרס מלשון חרס וחורבן, כי החוטם הוא כל הדרת פנים, ואם הוא
 מקולקל כל זורח חרבה (רמב"ן): (מג) אין זה כשגדולה יותר מן הרגיל או קטנה מן הרגיל, שא"כ אפילו הם שוות מוס
 הוא, אלא פירושו שאחם גדולה מתבנתה, אבל כל אחת כשהיא לעצמה אינה משונה, ואז נכנס בכלל זגדום שפירושו אברים
 שהם זוג נריכים להיות שוים, ודעת רש"י שפסול של זגדום הוא משום שרוע (מ"ל), ותיבת שרוע הוא מלשון (ישעי' כ"ח
 כ') קצר המזע מהשטרע, שפירושו המטה אשר הוא שוכב עליו קצר הוא מלהאריך את עצמו בפיסוט ידים ורגלים, כלומר
 ענין עודף ויתרון האורך, וקרוצ הוא ללשון סרה: (מד) שנשחרבנה ממקום חיצונה, פי' אינו מחובר במקומו בצוקי
 דאטמי, אלא או למעלה או למטה, ועל ידי זה אחת ארוכה מתבנתה, אבל אם הרגל ארוך או קצר זה נכנס בכלל פסח
 (רא"ם):

כהונת (סג - סז): (ח) לחם אלהיו. מאכל חלכיו.
 כל סעודה* קרוי לחם, כמו (דניאל ה' א') עבד לחם
 רב: (יח) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב.
 אינו דין שיקרב^{כא}, כמו* (מלכי א' ה') הקריבכו נא
 לפתח: חרם. (כל) שחוטמו שקוע בין שתי
 העינים^{כב} שכותל שתי עיניו כלחת (ת"כ - צביות מ"ג):
 T ← שרוע. שאחד* מאבריו גדול מחצירו, עינו אחת
 גדולה^{כג} ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה^{כד}
 שמיני וסחמת * הסעודה * דומה להקריבה * שאחת מאבריו גדולה מחצירתה

ח"ו

בענין כהן גדול ונזיר
הג"ר יעקב יצחק רודערט

בדיני עדות ושטרות
הג"ר אריה ליב באקשט

ברכת היין פוטרות שאר משקי
הג"ר שמואל בירנבוים

דין רובא בדיני נפשות
הג"ר מרדכי גיפטר

בענין אברי בשר נחירה
הג"ר אברהם חיים לוין

בענין שלא כדרך אכילתן
הג"ר שמחה בונם עהרנפי

בחיוב כתובה וטענת בתולים
הג"ר שמואל אביגדור פיי

ספק מים שאובין טהור ודין ס
הג"ר יעקב פרלוב

בדין מקרא ביכורים
הג"ר בנימין ציילברגר

בדין בא במחתרת
הג"ר אריה מלכיאל קוטנ

בענין שחיטה
הג"ר לוי קרופני

עד המסייע
הג"ר אליהו שווי

בענין מכשירין שדוחין את השב
הג"ר אליהו שמחה שוסטא

לזכרו של מרן הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל
אדר תרנ"ה - י"ג אדר ב' תשמ"ו

דברי זכרון

76 וי להאי שופרא...

- עג ..... הג"ר ניסן אלפרט זצ"ל
- איש האשכולות
- פ ..... הג"ר מיכל בירנבוים

דברי תורה של מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל

- כה ..... תשובות קצרות בעניני אבילות
- צד ..... בענין קדושת כותל המערבי והאם מותר להוציא אבן ממנה
- קי ..... בענין נדלדלה האבן ועמד בגומא ומין במינו אינו חוצץ

משפתי ישנים

- בדין לא תהא שמיעה גדולה מראה
מרן הג"ר איסר זלמן מלצר זצ"ל קיז
- בגדר הרי שלך לפניך בגזלן ובשומרים
מרן הג"ר פסח פרוסקין זצ"ל קכג
- בדין חרמי גבוה וחרמי כהנים
מרן הג"ר אהרן קוטלר זצ"ל קל
- בענין קדושת שביעית בעצים לרבי יוסי
מרן הג"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל קלט

* * *

- כל ששהה ח' בבהמה ול' באדם
הג"ר שמואל ברודנא זצ"ל קמב
- פטורא דשן ורגל ברה"ר
הג"ר ברוך סורוצקין זצ"ל קמח
- שתויי יין ופרועי ראש
הג"ר יוסף חיים שניאור קוטלר זצ"ל קנה

קולן ז"ל וז"ל

מגזנטא ג אגוגיג - אשט

ובן עתה, אנו תלמידינו של רבינו הגדול ראש הישיבה, על זה אנו בוכים, על הא שופרא דכלי בעפרא, על זיו אורו של רבינו שאין אנו ראויים ואין אנו יכולים למלאות את החלל ולהאיר את האפילה והחשיכה השוררת בהלקח מאתנו עטרת ראשנו ותפארתנו רבינו משה רעיא מהימנא, זצ"ל.

ואף ש'ספר בשבחו אין אנו כדאיים, בכל זאת: בגיל ברי'מצוה נכנסתי ליישיבתו להמנות כ"תלמיד" לראש הישיבה, וכימי ששי היה נוהג להרצות את שיעוריו בפלפול כפי שהם מופיעים ב"דברות משה", בלילה שלפניו, בליל ששי, היה משכים בשעה 2 אחר חצות להכין ולסדר את עשרים הקושיות ושתי הדרכים לישכון, שהיוו את ה"שיעור" האמור להאמר, שהיה עוסק בכך עד שהגיע זמן תפילת שחרית; בגמר התפילה, אחרי טעימה מועטת, חזר ליישיבה והסתגר בחדרו וחזר ושינן לו את השיעור לסדרו בעליפה לצורך הרצאתו, כמשך שעתיים; אחר כן יצא והופיע ועמד ומסר הדברים ברורים ושמיים ומאירים, בשעתיים רצופות, עד שעה 1 אחה"צ; התפללו מנחה, וכולם סרו מיד לבקר בבית, בפרט בימות החורף בימי ששי הקצרים, לא השתהה אף אחד ביישיבה אחר מנחה זו; והוא, ראש הישיבה, היה נשאר בהיכל לבדו, מסדר את הספרים למקומם, ומכבה את האורות - פעולה שהיתה נעשית במשיכת חוט משתלשל ממנורת החשמל, שלפעמים היה הוא צריך לטרוח ולטפס על ספסל ושולחן כדי להגיע אל קצה החוט!... והקב"ה חנן אותי אז בכינה להשאר אתו שם להיות לו לעזר, והייתי מתלוח אתו לביתו ונושא את תיקו, וכך זכיתי להיות בן ביתו, לשמשו, וללמוד קצת מדרכיו.

אמר על מרן, שהוא "גדול" ה"נורמלי" ביותר, שלפעמים בהצטיין אדם בתכונה מסויימת כמדה יתירה, היא בולטת בו ומאפילה על שאר תכונות וסגולות אישיות שהוא אוצר בנפשו, והם גם הם צריכים להיות מפקים בזיום כדי ללמוד ממנו אורחות חיים, ואין. ואילו רבינו היה "גדול" בכל: גאון בהתמדה; בהסברה; בהוראה; גאון במדות; בעונה כחסידות ובחסד, ואמנם נשאלתי פעם, מדוע נוהג ראש הישיבה להענות במתן מכתבי המלצה לכל דורש, וממליץ על כל מבקש, אף לאלו שאינם ראויים לכך, דבר המשפיל לפעמים את קומת כבודו! אמרתי: בכל התורה כולה מצאנו "חסד" שהוא מופיע לפני "אמת", ואף כי "חסד" הוא לפני משורת הדין, ו"אמת" היא ממדת הדין, והאמת היתה צריכה להיות לפני החסד, אלא שאם נבא לבדוק באמת-המדה של האמת אחרי כל מבקש חסד אם הוא ראוי לאותו חסד שהוא מבקש, לא נגיע אף פעם למעשה חסד! על כן יש לנו להקדים ולהתחיל במעשה חסד ולהיטיב עם כל דורש כפי מבוקשו ודרכו הנראה לעין, ואז נגיע אל האמת, ונזכה להיטיב עם הנצרך האמתי, מתוך הרבות חסד עם כל, כלי דרישה ובדיקה. וזו היא דרכו של רבינו, "מטה כלפי חסד", ומבקש בתחילה להיטיב עם כל נברא.

L

ומדת חסדו היתה כח חתונות בערב אחד בשלשו 11 בלילה, וממנה שב אל לרקוד על שתי חתונות" ונ חסד, היה "רוקד" אפילו והומינו לחתונתו, אמר לו אינו ממכירי, אבל היות וא הכתובה בנוסחתם השונה לחתונתי לסדר הכתובה כדי מעשה חסד עם הבחור, נענו אלא רב אחר... עד כדי כ

ולא שזמנו של רבינו מעולם לא היה משבח את פעמים: מעולם לא הייתי כ בזכו באמת שום רגע בחייו והנוהג היה בעיירות הקטנות באיזה מצרך חיוני, כדרך כ בשעותיו הקבועות בבית מ מכירת שמריו, ואילו הוא - נכנסים ושוקלים ואורזים ונ רכון על ספריו בלי שיבטל תורתו, שטוב סחרה מכל

האשה, מרת ליפשיץ ע ברוסיה, היתה מספרת מזכ ומעלה על הכתב את חידוש תורה הלכו לאיבוד מתוך ד וריו לכתוב הכל בחיבה ור הרב קאופמן, חבר נעו העולמית הראשונה, כשכל י סקרנית לשמוע על ההתרח שמועות לבית-המדרש בהב הנעשה והנשמע בחזית, כלי כלי להשתתף אף פעם בע ובכתיבת חידושו הרבים.

Simon, Baruch

ספר

אמרי ברוך

על התורה

חבר מאמרים ושיחות
דברי עיון והדרכה

ויקרא

מאת

ברוך חיים סיימאן
ר"מ בישיבת רבנו יצחק אלחנן

נוא יארק תשס"ז

המדריגה, להיות בגדר חי, לכן היתה שמחתו גדולה עד מאוד, כי זהו כל ענין שמחת בית השואבה, והבן. ומטעם זה נסמכו הדברים בירושלמי זה לזה, (ביאור זה נתבאר בצוותא חדא עם ידידי עוז הרב ר' צבי הררי שליט"א).

מאמר ה

שלימות האדם

שבע שבתות תמימות תהיינה

74 וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה (ויקרא כג, טו). איתא במדרש (ויק"ר כח, ג) תני רבי חייא שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. זאת אומרת שחז"ל מבארים ש'שבע שבתות תמימות' הכוונה שבעה שבועות שבהם מגיע האדם למעלת השלימות, שזהו חובתו בעולמו, ודבר זה נתקיים דוקא בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, שדוקא אז יכולים להגיע למדריגת השלימות. וצריכים להגדיר ענין זה של 'עשיית רצונו של מקום' מה משמעותו, ומדוע דוקא על ידו יכולים לזכות להגדרה של 'שלימות'.

הגדרת המום של שרוע

75 ונקדים בזה את מאמר הכתוב (ויקרא כב, כג) ושור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו ולנדר לא ירצה, ופירש רש"י ז"ל 'שרוע' אבר גדול מחבירו, היינו הגם שבעצם בהמה שיש לה איברים גדולים יכולה להיות חזקה מאוד ובעלת מעלה גדולה בעבודתה, בכל זאת אם אבר אחד בולט

באופן הנראה לעינים יותר משאר הגוף, הרי הבהמה נראית כפגומה והיא בעלת מום.

וביאר הגר"צ שכטר שליט"א הרמז בזה לענין עבודת ה', על דרך דברי ההספד שנשא הגאון רבי ניסן אלפערט זצ"ל במעמד הלוייה של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, וכה אמר בתוך דבריו (נדפס בקובץ עם התורה תשמ"ז, מהדורא ב חוברת יב): אמרו על מרן זצ"ל שהוא ה"גדול" ה"נורמלי" ביותר, דהנה לפעמים כשמצטיין אדם בתכונה מסויימת במדה יתירה, היא בולטת בו ומאפילה על שאר תכונות וסגולות אישיות שהוא אוצר בנפשו, אבל רבינו היה "גדול" בכל, גאון בהתמדה, בהסברה, ובהוראה, גאון במדות, בענוה, בחסידות, ובחסד וכו'. אף אחת ממעלותיו לא האפילה ולא הקטינה כמלא נימא את יתר מעלותיו. גדלותו בתורה לא היתה על חשבון גדלותו בחסד וכיו"ב, עכת"ד.

דברים אלו שמתארים את גדלותו של רבי משה זצ"ל שהצטיין לא רק בתלמוד תורה אלא גם במדות ובחסד ובכל תחומי החיים, מהוים עבורינו לימוד נשגב במעלת השלימות. זו היא שלימות האמיתית, כאשר האדם אינו מסתפק בהצטיינותו בתחום אחד בחיים, אלא חותר ומשתדל להצטיין בכל ענין וענין, בתורה, בתפילה, במדות, ובחסד, וכן הלאה. למרות שכמובן רובא דרובא דאינשי, אינם מסוגלים ויכולים להצטיין ממש בכל תחום ותחום, עכ"ז זהו חובת כל אדם בעולמו, להגיע לשלימות המקסימלית אליה יכול להגיע לפי מדריגתו בכל תחום ובכל מקצוע, בעסק התורה ובקיום המצוות וכדומה, כענין אמרם ז"ל (במדכ"ר יג, טז) כלולה בשמן זו התורה שצריכה לבלול במעשים טובים, וכדאיתא (יבמות קט). רבי יוסי אומר כל האומר אין לו אלא תורה [ואינו מקיים] אפילו תורה אין לו, מאי טעמא אמר רב פפא אמר קרא ולמדתם ועשיתם, כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה, כל שאינו בעשיה אינו בלמידה (ראה דברינו בהקדמה לספר אמרי ברוך ח"א). L

76 אדם שמשקיע רק בתחום אחד, שם הוא חותר להגיע להצטיינות, ובו בזמן הוא מזניח את שאר חלקי העבודה, רחוק הוא מן השלימות בתכלית הריחוק והינו בגדר בעל מום. זוהי ההגדרה המהותית של ה'שרוע', שאבר אחד גדול משאר איבריו, היינו שמעלה אחד שיש לו בולטת על פני שאר כל המעלות ומאפילה עליהן. אדם שכזה בעל מום הוא, היפך מן השלימות. L

כאשר בלימוד וב בגדר מקד שיהא שם משאו ומר אשרי אבי למדו תורו עליו הכת אתפאר, ז ואין דיבו שלמד תו שלמד תו אומר (יח

וכבר לא-לב) וי ונקדשתי הלבבות ו פניהם, ונ ובלבם דב שלומד ת וז"ש י'שו מבני אדנו 'בתוך' בו בלבבכם,

ועד" (עמ' לג) שני מאמ יפות', וצ בלימודו

שיהא שם שמים מתאהב על ירך

76 כאשר האדם זוכה לשלימות, דהיינו שמתקן עצמו בכל תחומי החיים, בלימוד ובמעשה, בין אדם למקום ובין אדם לחבירו, כמו שנתבאר, הריהו בגדר מקדש שם שמים, כהא דאיתא בגמ' (יומא פו.) ואהבת את ה' אלקיך שיהא שם שמים מתאהב על ירך, שיהא קורא ושונה ומשמש ת"ח ויהא משאו ומתנו באמונה ודיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיה מט, ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, אבל מי שקורא ושונה ומשמש ת"ח ואין משאו ומתנו באמונה ואין דיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו אוי לו לפלוני שלמד תורה אוי לו לאביו שלמדו תורה אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכווערין דרכיו ועליו הכתוב אומר (יחזקאל לו, כ) באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו.

וכבר כתב הכתב סופר שזהו ביאור הפסוקים בפרשתינו (ויקרא כב, לא-לב) ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם אני ה', ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם, וז"ל: וכבר אמור בספר חובת הלבבות (שער הפרישות פרק ד) שהפקחים אבילותם בלבם וצהלתם על פניהם, וכן דרך הצדיקים שאינם מתבודדים כי אם מעורבים בין הבריות ובלבם דבוקים בה' ובתורתו, ואם לא יעשה כן מחלל השם, שאומרים מפני שלומד תורה אינו יודע לדבר עם בני אדם, ואין חילול השם גדול מזה, וז"ש 'ושמרתם מצותי וכו' ולא תחללו את שם קדשי', שלא תהיו מופרדים מבני אדם שבזה תחללו השם, אלא תהיה צהלה על פניכם, ונקדשתי 'בתוך' בני ישראל', דידוע דקדוש היינו פרוש, שתהיו פרושים וברודים בלבכם, עכ"ל. L

77 ועד"ז ראיתי בספר אמרי שמואל מהרה"ג ר' שמואל שיינברג זצ"ל (עמ' לג) שכתב בזה"ל: במשנה באבות (א, טו) מובא ששמאי הזקן אומר שני מאמרים 'עשה תורתך קבע' ו'הוי מקבל את כל האדם בספר פנים יפות', וצריך להבין את הקשר ביניהם. ויש לומר, שתלמיד חכם המתמיד בלימודו עלול לטעון שאין לו זמן לשוחח עם אנשים הבאים אליו, על כן

נאמר לו, שלמרות שתורתך קבע 'הוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות', ואין שום הבדל באיזה אדם מדובר, כנאמר הוי מקבל את 'כל אדם', עכ"ל.

נמצינו למדים א"כ שההתעסקות לטובה בכל תחומי החיים, לא רק שהיא הדרך לשלימותו העצמית של האדם, אלא יש בזה ג"כ משום קידוש שם שמים בעולם, שיהא שם שמים מתאהב על ידו. L

שלימות בזמן

74 ונראה להוסיף כי מלבד השלימות בתורה ובמעשים טובים, עליו להשלים מדרתו ע"י שימלא זמנו בקדושה, לנצל כל רגע ורגע לתורה ועבודת השי"ת ועשיית חסד, כאשר הוא באמת הפירוש הפשוט יותר בדרשת חז"ל הנ"ל 'אימתי הן תמימות בשעשה שישראל עושין רצונו של מקום', היינו שהשלימות האמיתי של הזמן הוא כאשר מנצלים כל רגע ורגע ממנו לעשיית רצונו של מקום.

ובדבר זה צריכים חיזוק גדול, לידע שאפילו אם אי אפשר לעסוק בפועל בדברים שבקדושה בכל רגעי היום, צריך עכ"פ להתחיל את היום בקדושה, וכאשר התחלת היום היא בקדושה, גופא בטר רישא גרירא, ונשפע קדושה לכל היום, משא"כ לאורך גיסא אם מתחילים היום בדברים שהם היפך הקדושה זה משפיע לרעה לכל היום כולו.

ויש ללמוד גם ענין זה מפרשתינו, דכתיב (ויקרא כב, ז) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא, והביא רש"י ז"ל דברי הגמ' ביבמות (עד:): שהכתוב מיירי באדם שנטמא וטבל באמצע היום שאינו יכול לאכול בתרומה עד סוף היום, ורק כשהעריב שמשו אוכל בתרומה. והנה ידוע שהלכה זו רמז רבינו הקדוש תיכף בתחלת המשנה, כמבואר בגמ' (ברכות ב.) על לשון המשנה 'מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן' שהכוונה לצאת הכוכבים שאז הוא זמן הערב שמש שהכהנים שטבלו נכנסים לאכול בתרומה, ומקשה הגמ' 'וליתני משעת צאת הכוכבים' [במקום לומר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן], ומשני 'מלתא אגב אורחיה קמשמע לן כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמ"ל דכפרה לא מעכבא' [כלומר שיכולים לאכול בתרומה בלילה ואין צריכים להמתין עד למחרת לאחר

הבאת כ
רבי לרמ
הלא דבו

והע
אמרים)
האבני נ
פי סוד
שבשעת
ק"ש ש
שהאר
החמה ו
את הר
לקבל נ
רשימה

וע
לכאור
לאכילו
עצמו
שבגלל
ובהשר
ומותר

ו
כבר ?
'משעו
היום,
בתרונ
שמים

ו
והפסי
מקרב

הבאת כפרתם], ולכאורה, אחרי ככלות הכל, עדיין צריך ביאור מה ראה רבי לרמז הלכה זו דוקא במשנה זו, בבואו להשמיענו זמן ק"ש של ערבית, הלא דבר הוא.

והערני ידידי הרב ר' אליעזר מרקוס שליט"א למה שהובא בספר לקט אמרים (ח"א עמ' קמה) להגאון רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, וז"ל: בעל האבני נזר (בסוף ההקדמה לספרו אגלי טל) מביא בשם אביו תירוץ על פי סוד לקשר זה של ק"ש וטהרת הכהנים, דהנה מובא מהאר"י ז"ל, שבשעת תפילת שמונה עשרה צריכה להיות על האדם רשימה של הארת ק"ש שקרא לפניו, וזה שאין קוראים ק"ש לפני תפילת מנחה משום שהארת הק"ש של שחרית מאירה כל היום, אולם בערוב היום עם שקיעת החמה וצאת הכוכבים, אזי השינוי הזה בבריאה של התחלפות הזמן, מסלק את הרגשת הרשימה של ק"ש של יום, ולכך מיד בתחילת הלילה צריכין לקבל מחדש עול מלכות שמים של ק"ש, כדי לעמוד בשמונה עשרה עם רשימה של ק"ש.

ועפ"ז מבאר שבבחינת זה לעומת זה ישנו ענין זה גם בטומאה. כי לכאורה צריך להבין מדוע אדם שטבל והוא כבר טהור צריך עדיין להמתין לאכילת תרומה להערב שמש, אלא משמע שגם לאחר הטבילה שטיהר עצמו מהטומאה החמורה, עדיין נשארה עליו איזו רשימה של טומאה, שבגללה אינו רשאי עדיין לאכול תרומה, והתורה ידעה דבחלוף היום ובהשתנות הזמן חולפת והולכת רשימה זו של טומאה שעדיין נשארה עליו, ומותר כבר לאכול תרומה.

ועל פי זה מובנת הסמיכות 'מאימתי קורין את שמע' – היינו שצריכים כבר לחדש את הארת הק"ש, ולהתחדש שוב בקבלת עול מלכות שמים, 'משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן' – היינו צאת הכוכבים וחלוף היום, שאז נסתלק הרשימה של הטומאה, עד שיכולים הכהנים כבר לאכול בתרומתן, כמו כן גורם חלוף זמן זה להסרת הרשימה של עול מלכות שמים של שחרית וא"כ חייבים כבר בק"ש של לילה עכת"ד האבני נזר. L

והלימוד למעשה לענין זה של חידוש ההארה מיד עם בוא הלילה והפסקת הרשימה, שתמיד שהאדם מרגיש אצלו ריקנות מרשימה של הארה מקרבת אלקים ותורה וחיות דקדושה, צריך תיכף ומיד למהר ולרוץ לחטוף